

Hyvä kasvaa Heinolassa

- välittäen
- uudistuen
- tuloksellisesti

Talousarvio 2024

Taloussuunnitelma
2024–2026

Kaupunginhallitus 6.11.2023

Heinola

Sisällysluettelo

1. Kaupunginjohtajan katsaus.....	2
2. Yleisperustelut	4
Talousarvion rakenne ja sitovuus.....	4
Heinolan kaupungin strategia talousarvion laadinnan pohjana	5
Yleiset taloudelliset lähtökohdat.....	11
Heinolan kaupungin vuoden 2024 talousarvion laadinnan perusteet	16
Väestö ja työllisyys	19
3. Käyttötalousosa.....	23
Yhteiset palvelut/kaupunginhallituksen alainen toimiala.....	24
Sitova taso toimialan netto.....	24
Elinvoimalautakunnan toimiala	28
Hyvinvointilautakunnan toimiala.....	32
Teknisen lautakunnan toimiala	38
Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala.....	45
4. Investointiosa	49
5. Tuloslaskelmaosa.....	53
6. Rahoitusosa	59
7. Kaupunkikonserni, konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet.....	61
8. Vesilaitoksen ja tilakeskuksen erillislaskelmat	62

1. Kaupunginjohtajan katsaus

Vuosi 2023 on ollut ensimmäinen vuosi hyvinvointialueuudistuksen jälkeen. Hyvinvointialueiden perustamien vuoden 2023 alussa merkitsi suurta muutosta Heinolan kaupungille; puolet henkilöstöstä ja toiminnasta siirtyivät hyvinvointialueelle, mutta tuon päätöksen hännät vaikuttavat suuresti Heinolan kaupungin taloudelliseen toimintaympäristöön suunnittelukaudella.

Valtion tasolla kustannusneutraalina ratkaisuna tehdyn hyvinvointialueuudistuksen lopullinen hintalappu Heinolan kaupungille selviää vuoden 2024 aikana, mutta valitettavasti nyt jo näyttää siltä, että taloudellisessa mielessä Heinolan kaupunki on valtakunnallisen uudistuksen suurimpia häviäjiä. Eli kansankielellä sanottuna, meiltä vietiin vielä enemmän tuloja; rahoituspohjaa ja valtionosuuksia, kuin menoja.

Hyvinvointialueuudistuksen vaikutus näkyy talousarvioesityksessä, joka on 242 t euroa alijäämäinen. Nettomenojen kasvua on saatu hillittyä, mutta verorahoituksen heikko kehitys ja rahoituskulujen kasvu heikentävät tulosta. Valtionosuudet vähenivät yli 20 %:a. Investointitaso on edelleen varsin korkea, vuonna 2024 investointeihin panostetaan 10,6 milj. euroa, mikä kasvattaa edelleen korkeaa lainamäärää.

Muutosohjelma linjannut talousarviovalmistelua ja näkyvä tavoitteissa

Hyvinvointiuudistuksen taloudelliset vaikutukset yhdistettynä jo haasteelliseen kuntatalouteen on vaikuttanut siihen, että Heinolan kaupunki käynnisti vuoden 2023 aikana muutosohjelman laadinnan, jossa määriteltiin tavoitetaso sopeuttamistoimille niin tulojen ja menojen osalta vuodelle 2024 ja suunnittelukaudelle 2025-2026. Näiden lisäksi muutosohjelmassa määriteltiin muutosohjelman läpiviennin periaatteet, johtamisjärjestelmän ja toimintakulttuurin muutos tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kaupunginhallituksen antama suunnittelu-raami talousarvion valmisteluun noudatti muutosohjelman antamaa tavoitetasoa.

Toimialat ja lautakunnat ovat tehneet talousarvioesityksensä annetun ohjeistuksen mukaisesti ja kaupunginjohtajan talousarvioesitys on muutosohjelmassa linjatun raamin mukainen.

Vuoden 2024 aikana yksi keskeisimmistä tehtävistä on muutosohjelman toteuttaminen. Ensinnäkin on tärkeää, että jo linjatut talouden sopeuttamistoimet toteutetaan. Kevään aikana tulee valmistella uuden johtamisjärjestelmän mukainen hallintosääntö, joka tulee päättää käyttöönotettavaksi vuoden 2025 alusta lähtien. Lisäksi kuntien valtionosuustason selkeytymisen jälkeen on syytä tehdä arvio siitä, onko nyt päätetty sopeuttamistaso riittävä kestävän kuntatalouden saavuttamiseksi, kun vuoden 2025 talousarviota aloitetaan valmistelemaan. Muutosohjelman hyväksymisen yhteydessä on jo linjattu, että oman ja vieraan pääoman suhteesta, sekä niiden käytöstä tehdään erillinen tarkastelu, kun Heinolan valtionosuustasoa selkeytyy. Tämän tarkastelun tavoitteena on ratkaista, kuinka rahoituslaskelma saadaan nykyistä kestävämmälle tasolle.

Heinolan kaupungin investointitaso on ollut erittäin korkea viimeisten vuosien aikana, joka on johtanut asukaskohtaisen lainamäärään räjähdysmäiseen kasvuun. Osana muutosohjelmaa on tarkoituksenmukaista hillitä tulevaa investointitasoa. Tähän liittyen tulee selvittää erilaisia kokonaistaloudellisia rahoitusratkaisuja vaikutuksineen tulevien ja toteutettujen investointien osalta, vieraan pääoman ja rahoituslaskelman saamiseksi kestäväälle tasolle. Tässäkin tilanteessa, Heinolan kaupungin tulee pystyä investoimaan tulevaisuuden kasvuun, jonka vuoksi, investoinnit, joissa on selkeä takaisinmaksuaika ja/tai ulkopuolista rahoitusta, tulee voida arvioida tiukan investointiraamin ulkopuolisina investointeina.

Talouden haasteista huolimatta usko tule- vassa

On selvää, että Heinolan kaupungin taloudelliset näkymät hyvinvointialueuudistuksen jälkeen ovat heikommät kuin sitä ennen. Kaupungin toimintaympäristössä ja taloudessa on kuitenkin nähtävissä resilienssiä, jonka antaa meille uskoa siihen, että muutosohjelmaa määrätietoisesti viemällä eteenpäin, toiminta ja talous saadaan kestävämmälle pohjalle. Tärkein tekijä sen toteuttamiseksi on pitää kiinni siitä osaamisesta ja henkilöstöstä, joka meillä on. Muutosohjelmalla haetaan muutoksia toimintakulttuuriin ja -tapoihin, mikä vaikuttaa meidän kaikkien arkeen. Kuitenkin pitkäjänteinen henkilöstöpolitiikka antaa meille selkänöjää viedä nämä muutokset läpi ja tarjoaa samalla meille mahdollisuuden kirkastaa vetovoimaista työnantajakuva yhä enemmän kilpailluilla työmarkkinoilla.

Olemme usein sen ajan ja toimintaympäristön vankeja, missä me kulloinkin toimimme. Seuraavien lähivuosien aikana ratkaisemme omalla toiminnallamme ja päätöksillämme, onko Heinolan kaupunki osa ratkaisua vai ongelmaa, jota suomalaisessa kuntakentässä 2020-luvun lopussa valtakunnallisesti ratkaistaan. Mitä paremmin me meille langenneen tehtävän hoidamme, sitä paremmat eväät annamme tuleville sukupolville rakentaa tulevaisuuden Heinolaa. Valitettavasti se tarkoittanee tässä ajassa sitä, ettei kiitosta tai kukkapuskia ole meille nyt tarjolla. Vaikka haaste on melkoinen, on se ihmisen kokoinen ja tehtävissä. Helpommaksi sen tekee se, että teemme sen yhdessä, toisten mielipiteitä kuullen ja arvostaen, ylläpitäen päätöksentekokyvyn ja työrauhan.

Heinolassa 23.10.2023

Jari Parkkonen, kaupunginjohtaja

2. Yleisperustelut

Talousarvion rakenne ja sitovuus

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan talousarviossa tulee olla käyttötalous- ja tuloslaskelma-osa sekä investointi- ja rahoitusosa. Talousarvio on laadittu kuntalaissa esitetyllä rakenteella.

Yleisperusteluissa esitetään mm. katsaus yleiseen taloudelliseen tilanteeseen sekä kunnallistalouden kehitykseen, kaupungin strategia ja strategiset tavoitteet sekä toimialojen toiminnalliset tavoitteet.

Käyttötalousosa sisältää toimialoittaiset talousarviot. Toimialojen suunnitelmat sisältävät myös toiminnan kuvauksen, toimintaympäristön muutokset ja toimintaa kuvaavat tunnusluvut.

Tuloslaskelmaosassa esitetään kaupungin talouden keskeiset erät, jotka ovat varsinaisen toiminnan menot ja tulot, verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä suunnitelman mukaiset poistot.

Investointiosassa esitetään kunnan investointimenot ja -tulot, jotka talousarviovuoden osalta eritellään hankekohtaisesti.

Rahoitusosassa esitetään tulo-rahoituksen riittävyyden lisäksi meno- ja tuloarviona pitkäaikaiseen rahoitukseen liittyvät menot ja tulot kuten antolainat, ottolainat ja niiden lyhennykset. Rahoitusosa sisältää rahoituslaskelman.

Käyttötalousosassa sitovuustasoksi on kaikkien toimialojen osalta määritelty nettositovuus eli toimintatulojen ja -menojen erotus (=nettomeno).

Investointien sitovuustaso on esitetty investointiosassa. Investointien osalta on käytössä myös nettositovuus eli menojen ja tulojen erotus.

Sitovuustasot valtuustoon nähden on esitetty seuraavassa taulukossa.

Käyttötalousosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Yhteiset palvelut	toimintakate/netto
Elinvoima	toimintakate/netto
Hyvinvointi	toimintakate/netto
Tekniikka pl. Vesilaitos ja Tilakeskus	toimintakate/netto
Vesilaitos	Tilikauden yli-/alijäämä
Tilakeskus	Tilikauden yli-/alijäämä
Lupa- ja valvonta	toimintakate/netto
Tuloslaskelmaosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Rahoitustuotot ja -kulut	netto
Verotulot	arvio
Valtionosuudet	arvio
Poistot ja arvonalentumiset	arvio
Rahoitusosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Antolainat	netto
Lainanotto ja lyhennykset	arvio
Investointiosa	Valtuustoon nähden sitova taso
Irtain omaisuus toimialoittain ja taseyksiköittäin	netto
Julkinen käyttöomaisuus / Kadunrakennus	netto
Julkinen käyttöomaisuus / Vesilaitos	netto
Rakennukset / Tilakeskus	netto
Osakkeet ja osuudet	netto
Investointiosa	Hallitukseen nähden sitova taso
Hankekohtaiset yli 1,5 milj. eur investoinnit	netto

Heinolan kaupungin strategia talousarvion laadinnan pohjana

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Kuntalain 37§ mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa ja erillisbudjeteissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään sekä kunnalle että kuntakonsernille toiminnan ja talouden tavoitteet siten, että talousarvio ja -suunnitelma toteuttavat

kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Kaupungin strategia on päivitetty keväällä 2022 ja linjaa myös vuoden 2024 tavoitteiden asettamista. Strategia valutetaan käytäntöön talousarvion kautta vuosittaisiin toiminnan ja talouden tavoitteisiin.

Strategian toteuttamisessa ja arkeen viemisessä erityistä huomiota on syytä kiinnittää myös arvoihin, joita ovat välittäminen, uudistuminen sekä tuloksellisuus.

Hyvä kasvaa Heinolassa

Strategia 2030

Toimintatapamme

- Arvostamme toisiamme
- Katsomme tulevaa
- Saamme asioita aikaan

Arvomme

- Välittäminen
- Uudistuminen
- Tuloksellisuus

Strategiamme painopisteet

Hyvinvoinnin kasvu

Uudistuva työ ja asuminen

Vahva kaupunkiyhteisö

Kestävä talous

Valtuusto hyväksyy talousarvion toimialatasolla ja lautakunnat käyttösuunnitelmat oman toimialansa osalta palvelualueatasolla. Vuoden 2024 toiminnalliset tavoitteet johdetaan strategiasta ja siinä hyväksytyistä arvoista.

Strategian päämäärät ja strategiset tavoitteet mittareineen ovat seuraavat:

TAVOITTEET JA MITTARIT

HYVINVOINNIN KASVU

- » Hyvinvointi lisääntyy (hyvinvointi-indeksi, HYTE-kerroin)
- » Toimiva arki (asukkaan hyvinvointikokemus -kysely)
- » Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola (CO2-päästöt, kestävän kasvun indeksi)

UUDISTUVA TYÖ JA ASUMINEN

- » Muuttovoiton vahvistaminen (työikäisten nettomuutto)
- » Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä (työpaikkojen määrä, elinvoimaindeksi)
- » Monipaikkainen Heinola (yöpymiset, matkailun tulo- ja työllisyys selvitys, asukaskokemuskysely)

VAHVA KAUPUNKIYHTEISÖ

- » Laadukas päätöksenteko (valtuuston ja johtoryhmien päätöksenteon itsearviointi)
- » Osallisuuden vahvistaminen (asukaskokemuskysely)
- » Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen (työttyytyväisyys, esihenkilöarvioinnit)

KESTÄVÄ TALOUS

- » Velkamäärän vähentäminen (konsernin velat ja vastuut per asukas)
- » Käyttötalouden tasapaino (vuosikate/investoinnit, toimintakate)
- » Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit (vipuvaikutus, investointilaskelmat)

Toiminnalliset tavoitteet vuoden 2024 talousarviossa

Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan.

Toiminnallisten tavoitteiden tarkoituksena on ohjata toimintaprosessia ja taloudellisten tavoitteiden puolestaan ohjata kunnan tulo- ja pääomarahoitusta sekä resurssien jakoa. Toiminnalliset tavoitteet esitetään ja niihin osoitetaan tarvittavat resurssit talousarvion ja -

suunnitelman käyttötalous- ja investointiosissa.

Kuntakonsernin tytäryhteisöjen tulee toimia kunnan valtuuston strategian mukaisesti ja konserniohjetta noudattaen. Kuntakonsernin tytäryhteisöille asetetaan talousarviossa tavoitteet kuten kunnan omille toimintoille. Tytäryhteisön tulee omassa tavoiteasetannassaan kuvata, miten yhtiö tukee toiminnallaan kunnan strategian toteutumista. Heinolan Vuokra-asunnot Oy:n tavoitteet on esitetty luvussa 7.

Tavoitteet toimialoittain

Toimialojen strategiasta johdetut valtuuston sitovuustason tavoitteet on laadittu strategiaan päämääriin perustuen. Valtuuston nähden sitovat tavoitteet on esitetty vuodelle 2024 toimialoittain alla olevissa taulukoissa. Ne on esitetty myös kunkin toimialan kohdalla osana käyttötalousosaa.

Käyttösuunnitelmissa tavoitteet asetetaan palvelualueittain ja tavoitteet ovat konkreettisemmalla tasolla kuin valtuuston sitovuustasolla.

Yhteiset palvelut

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> sähköisen asiointin ja palveluiden prosessien kehittäminen digitukipalveluiden ja tietoturvaosaamisen edistäminen viestintäprosessien ja -käytäntöjen yhtenäistäminen ja viestinnän kyvykkyyksien edistäminen
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> viestinnän saavutettavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen ja uuden ilmeen mukainen monikanavainen ja laadukas viestintä oppilaitos- ja opiskelijayhteistyön edistäminen hankintojen läpinäkyvyyden ja ennakkoinnin lisääminen
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> tiedolla johtamisen ja hyvän hallinnon periaatteiden kehittäminen osallisuusohjelman toimeenpano, jolla parannamme asukastyytyväisyyttä ja osallisuuden kokemusta henkilöstön työkykyjohtamisen ja osaamisen kehittämisen edistäminen
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> talouden raportoinnin kehittäminen muutosohjelman läpivienti hankerahoituksen hyödyntämisen edistäminen

Elinvoimapalvelut

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Rakennetaan TE2024-uudistuksen yhteydessä alueellinen kumppaniverkosto työllisyyden hoidon tavoitteiden saavuttamiseksi. Parannetaan yksityisten toimijoiden kanssa asukkaiden työpaikka- ja muita liikkumismahdollisuuksia Heinolasta ja Heinolaan. Toteutetaan HIT - Heinolan ilmastotiekartan ekologisia energiaratkaisuja ja edistetään kiertotaloutta.
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään kaupungin keskustan aluetta rantapuisto, torin alue, perhe- ja urheilupuisto huomioon ottaen yhdessä asukkaiden, yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa. Kaavoitetaan ja kehitetään kaupungin alueita strategisen tavoitekartan ja asunto-ohjelman linjausten mukaisesti. Toteutetaan yhteistyöhankkeita yritysten, korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa työvoiman saamiseksi yrityksiin. Lisätään asumisen tarjontaa tonttimyyntien avulla ja vapaa-ajanasuntojen muuttamisella vakituisiksi asunnoiksi siellä, missä se on infrastruktuurin kannalta mahdollista.
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöön otetaan kaikilla palvelualueilla osallisuusohjelman mukaisia toimintatapoja yhteistyöhön asukkaiden, yrittäjien, yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Samalla rakennetaan ekosysteemiä yhteistyöverkostoja. Panostetaan henkilöstön työhyvinvointiin toimivien työ- ja tilajärjestelyjen avulla ja huolehditaan henkilöstöstä muutosohjelman etenemisessä.
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetaan asuin- ja yritystonttien myyntiä kokoomalla kotitalouksille sujuvan arjen ja investoreille yritystoiminnan ratkaisuja. Uudistetaan hanketoiminta kaupungin kehittämishankkeiden toimintamalliksi ja hankerahoituksen saamista varten. Hankitaan tontti- ja raakamaata kaupungin kehittämisen kannalta keskeisiltä paikoilta kaupungin strategisen tavoitekartan ja asunto-ohjelman linjausten mukaisesti.

Hyvinvointipalvelut

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Kokemus arjen sujuvuudesta lisääntyy. Mittari: Hyvinvointi-indeksi, HYTE -kerroin, asukaskyselyt
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden ja toiminnan viestintä on monipuolista ja kattavaa. Mittari: Erilaisten viestintätoimenpiteiden määrä erilaisissa viestintäkanavissa.
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Päätösten ennakkovaikutusarviointien vahvistaminen koko kaupungissa. Mittari: yhteistyössä eri toimialojen kanssa tehtyjen ennakkovaikutusarviointien määrä Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen Mittari: KEVA-kyselyissä esihenkilötyön arviointi (> 3.8)
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Muutosohjelman läpivienti ; käyttötalouden tasapaino Mittari: talouden seuranta, toimintakate

Tekniset palvelut

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Priorisoidaan esteettömyyttä edellyttävät kaupunkirakenteet (tilat, hissitarpeet, väylät ym.) Pidetään hyvänä puistojen ja liikkumisväylien asiakastytyvääsiisyyttä verrattuna vastaaviin kuntiin Toteutetaan sekä edistetään uusituvan energian järjestelmiä (esim. aurinkosähkö- ja maalämpöjärjestelmiä) Seurataan tavoitteiden toteutumista Hinku- ja KETS raportoinnista
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Lisätään houkuttelevuutta ja elinvoimaa kaupunkiympäristö- ja liikenneverkkoinvestoinneilla Huoltovarmuuden turvaamiseksi ja korjausvelan kasvun estämiseksi huomioiden määrärahat (ml. investoinnit) Hyödynnetään kehittyvää ja osallistavaa korkeakouluyhteistyötä (ml. Salpaus) oppivan organisaation toteuttamiseksi
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään ja hyödynnetään rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmiä Työhyvinvointiin panostaminen (työhyvinvointikyselyn tulokset hyvällä tasolla) Kootaan systemaattisesti asukas- ja asiakaspalautetta sekä viestitään kaupungin digikanavissa
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Optimoidaan kaupungin toimipisteet palveluverkotarkastelulla ja parannetaan tilatehokkuutta Otetaan käsittelyyn vesilaitoksen korjausvelkanalyysi johtopäätökset (seudullinen yhteistyö) Tehdään kaupungin metsäomaisuudesta käyttötarkoitukseluokitus ja hyödynnetään omaisuuseriä (mm. kaupunkipuistoa hiilinieluna) Tiivistetään muutosohjelman periaatteiden mukaisesti kaupungin sisäistä yhteistyötä ja omistajanohjauksella ulkoista palvelutuotantoa Tarkastellaan seutukunnallisesti yhteistyötapoja, mahdollisuuksia ja muuta synergiaa

Lupa- ja valvontapalvelut

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Toimialojen välisen yhteistyön lisääminen. Asiantuntemus ja tuki muille toimialoille. Tasapuolinen ja oikeudenmukainen valvonta valvontasuunnitelmien mukaisesti.
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä palvelukokemus, viranomaisprosessien ja toteuttavan organisaation keskinäistarkastelu ja sujuva lupakäsittely. Edistetään asumisen lisäämistä Vierumäen urheilupuiston alueella.
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointiin panostaminen (työhyvinvointikyselyn tulokset hyvällä tasolla). Henkilöstön pysyvyyden varmistaminen. Digitaalisen asioinnin parantaminen ja digitalisaation lisääminen.
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Keskeneräisten rakennuslupien selvitystyötä jatketaan. Rakennusvalvonnan taksaa tarkastetaan 2024 siten, että kulut kattavat menot. Ympäristötoimen sähköinen arkisto otetaan käyttöön. Selvitetään yhteisen lupa- ja valvontalautakunnan perustamisesta Hartolan kanssa.

Yleiset taloudelliset lähtökohdat

Yleinen taloudellinen kehitys

Vuoden 2023 kaksi ensimmäistä neljännestä ovat näkyneet tuotannossa ennakoitua positii-visempina. BKT:lla mitattuna tuotanto kasvoi ensimmäisellä neljänneksellä 0,3 prosenttia ja toisella 0,6 prosenttia edellisiin neljänneksiin verrattuna.

Vuonna 2024 talouskasvun ennakoidaan pautautuvan 1,2 prosenttiin arvonlisällä mitattuna. Tehdasteollisuus elpyy, kun vientimarkkinat elpyvät. Palvelutuotannon kasvu seuraa kuluttajien ostovoimaa, mikä vuonna 2024 ei kasva enää yhtä paljon kuin tänä vuonna. Liike-elämän palvelut seuraavat muun teollisuuden vannedessä.

Metsätalouden tuotannon kasvun uskotaan vauhdittavan alkutuotannon elpymistä. Rakennustuotannon kasvun käynnistyminen voi viivästyä asuntojen liikatarjonnan vuoksi vielä

vuoteen 2025. Vuonna 2025 talouskasvun oletetaan kurovan umpeen kasvupotentiaalin, mikä lisää hieman talouskasvua. Tuottavuuden kasvuun ei ole ennakoitu parantumista.

Kuluttajahintojen nousu on selvästi hidastunut viime vuoden lopun huipusta. Erityisesti inflaatiota on hidastanut energian hinnan lasku, mutta hintojen nousu on hidastunut myös muuten. Alkuvuonna inflaatiota on pitänyt yllä palvelut ja ruuanhinta sekä asuntoluottojen korot. Inflaation hidastuminen jatkuu myös loppuvuonna, mikä kohentaa kotitalouksien ostovoimaa.

Alkuvuoden jatkunut työllisyyden kasvu on taittunut kesällä ja lievä lasku jatkuu loppuvuonna. Heikoin työllisyystilanne on rakentamisessa. Työllisyyden lasku jää kuitenkin lyhytaikaiseksi ja työllisyys kasvaa uudelleen jo

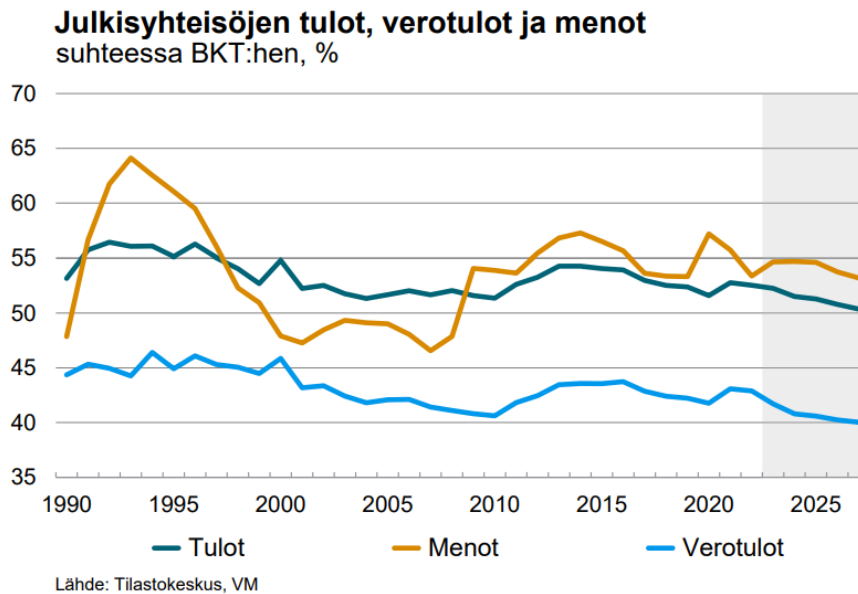

ensi vuonna. Vuoteen 2025 mennessä 15–64-vuotiaiden työllisyysaste nousee 74,3 prosenttiin ja työttömyysaste laskee 7 prosenttiin.

Julkisyhteisöjen alijäämä on 2,4 prosenttia suhteessa BKT:hen vuonna 2023 ja hallituksen päättämistä sopeutustoimista huolimatta kasvaa yli kolmen prosentin vuosina 2024 ja 2025. Julkisyhteisöjen alijäämä supistuu hieman ennustejakson loppua kohden, kun talouskasvu kiihtyy ja hallituksen toimet alkavat purra. Alasektoreista suurinta alijäämää tekee valtionhallinto, jossa ei ole odotettavissa merkittävää kohenemista koko ennustejaksolla. Lisäksi ilman hyvinvointialueiden tai kuntien omia toimia paikallishallinnon alijäämä kasvaa ennustejakson loppua kohti.

Sopeutustoimista huolimatta julkinen velkasuhde kasvaa hiljalleen ennustejaksolla. Valtionhallinnon ja paikallishallinnon yhteenlaskettu mittava alijäämä, väestön ikääntyminen, sekä kasvavat velanhoitokustannukset pitävät velkasuhteen nousevalla uralla jatkossakin.

Taulukko. Julkisyhteisöjen tulot ja menot

Kuntatalous

Vuosi 2023 näyttää kuntahallinnossa hyvältä, mutta sote-uudistuksen vuoksi siihen liittyy edelleen epävarmuutta. Käännös heikompaan on kuitenkin edessä alkuvuoden suotuisan tulokehityksen hiipuessa. Kuntahallinnossa paineita aiheuttaa etenkin kustannusten nopea nousu, sillä henkilöstökulut muodostavat kuntahallinnon suurimman kuluerän ja vuoden 2023 sopimuskorotukset kertaerineen nostivat palkkoja tavallista enemmän.

Kuntahallinnon kulutusmenot kasvavat vuosina 2024–2027 pääasiassa hintojen kasvun vuoksi, sillä koulutuksen palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi. Poikkeuksen tähän muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyvä vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla niiden rahoitusvastuuta työtömyysetuuksista laajennetaan. Kunta-alan sopimuskorotukset nostavat henkilöstökustannuksia n. 3 prosenttia vuonna 2024.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä väestön ikääntymisestä aiheutuva merkittävä menojen kasvupaine poistui kuntataloudesta. Kuntataloudessa vallitsee kuitenkin edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutusaine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotukseen. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuuden haasteiden eriytyminenä.

Tilanteen repiivyyttä alkaa näkyä kuntakentässä toden teolla vuodesta 2024 eteenpäin, kun kustannukset nousevat, talouskasvu kehittyy vaimeasti ja poikkeukselliset veroerät väistyvät kuntien tilityksistä pois. Tulopohjaa leikkaa lisää myös sote-siirtolaskelman tarkentuminen, kun reilun 200 miljoonan euron lisäleikkaus nettoutetaan pois monien kuntien

valtionosuusmäärärahaista. Kaikkien kuntien valtionosuuksia nipistää kuluvalle hallituskaudella yhden prosenttiyksikön indeksijarru.

Kuntien ja kuntayhtymien kehitysarvio 2024–2027 on heikentynyt viime kevään ennusteesta selvästi. Kuntasektorin investoinnit huomioiva rahoitusjäämä jää 2024–2027 selvästi alijäämäiseksi ja kuntien lainakanta nousee noin viidellä miljardilla eurolla. Kuntien talouden velkaantuminen johtuu kuntien mittavista investoinneista, henkilöstömenojen kasvusta sekä edelliseen kehitysarvioon nähden heikentyneestä verorahoituksesta. Painelaskelmien mukaan heikoimmin pärjäävät pienet, alle 5 000 asukkaan kunnat.

Hallitus asettaa ensimmäisessä julkisen talouden suunnitelmassaan tavoitteeksi, että

kansantalouden tilinpidon mukainen kuntahallinnon rahoitusasema on lähellä tasapainoa vuonna 2027. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää kuntatalouden tilanteen kohenemistä, sillä julkisen talouden painelaskelman perusteella kuntahallinnon rahoitusasema suhteessa bruttokansantuotteeseen on -0,4 % vuonna 2027.

Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet

tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Lähde: Kuntaliitto pääekonomistin palsta ja VM: kuntatalousohjelma vuodelle 2024, syksy 2023, VM taloudellinen katsaus syksy/2023

Kunnallisveron kehitys

Kunnallisveron tuoton arvioidaan olevan koko maassa vuonna 2024 noin 9,7 mrd. euroa, mikä on noin 0,7 mrd. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Vuonna 2023 voimaan tullut sote-verouudistus alentaa kunnallisveron kertymää vielä vuonna 2024. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan liittyvät veromuutokset sekä tulo- ja työllisyyskehitys.

Kehyskauden verotuottoarvioihin sisältyvät ansiotuloveroperusteiden vuosittaiset indeksitarkistukset sekä pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman veromuutokset. Vuonna 2024 indeksitarkistuksen mitoitusta muutetaan siten, että työttömyysvakuutusmaksun 0,2 prosenttiyksikön alennusta vastaava osuus kanavoidaan valtiolle. Työllisyysrahastoon kohdistuvien säästöjen ohjaamiseksi valtion velkakehityksen taittamiseen. Lisäksi työntekijöiden työttömyysvakuutusmaksun 0,71 prosenttiyksikön alentaminen vuonna 2024 kasvattaa kunnallisveron tuottoa arviolta noin 56 miljolla eurolla.

Yhteisöveron kehitys

Kuntien yhteisöveron tuotoksi arvioidaan noin 1,9 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 170 milj. euroa vähemmän kuin vuonna 2023. Kehyskaudella veron tuoton arvioidaan kasvavan

keskimäärin noin 4,1 prosentin vuosivauhtia. Maapohjan kiinteistöveron alarajan korotus pienentää kuntien yhteisöverokertymää vuonna 2024 noin 1 milj. eurolla ja maksuunpanoa vuositasona noin 2 milj. eurolla. Lisäksi vuonna 2024 tapahtuva työnantajan työttömyysvakuutusmaksun alentaminen 0,72 prosenttiyksiköllä arvioidaan kasvattavan kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta noin 28 miljolla eurolla. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan hallitus pitää yhteisöverokannan kilpailukykyisellä tasolla.

Kiinteistöveron kehitys

Kiinteistöveron tuotto on arviolta noin 2,3 mrd. euroa vuonna 2024, mikä on noin 115 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2023. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman mukaan maapohjan kiinteistöveron alaraja korotetaan 0,93 prosentista 1,30 prosenttiin vuodesta 2024 alkaen. Jatkossa maapohjan kiinteistöveron vaihteluväli olisi 1,30–2,00 prosenttia. Muutos kasvattaa kuntien kiinteistöverotuloja arviolta noin 108 milj. eurolla vuodesta 2024 alkaen. Lisäksi pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan hallitus toteuttaa kiinteistöverotuksen uudistuksen, jolla korjataan kiinteistöjen verotusarvojen ja käypien arvojen eriytyminen toisistaan. Uudistus toteutetaan pitkällä siirtymäajalla. Kiinteistöveron muutokset ovat kohtuullisia kiinteistön omistajille.

Taulukko: Kuntien verotulot vuosina 2022–2027

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Kunnallisvero	21 646	10 372	9 693	9 852	10 262	10 673
Yhteisövero	3 032	2 042	1 872	1 930	1 987	2 110
Kiinteistövero	2 091	2 225	2 340	2 368	2 429	2 483
Kaivosvero				15	15	18
Yhteensä	26 769	14 639	13 905	14 165	14 693	15 284
Manner-Suomen keskimääräinen kunnallisveroprosentti	20,01	7,38	7,38	7,38	7,38	7,38
Kuntien osuus yhteisöveron tuotosta	33,76	23,91	23,69	23,69	22,92	23,06

Valtionosuudet

Kuntien valtionosuudet ovat vuonna 2024 noin 603 euroa asukasta kohti, mikä on keskimäärin n. 50 eur/asukas vähemmän kuin vuonna 2023.

Kuntien valtionapuihin osoitetaan noin 5,1 mrd. euroa vuonna 2024. Laskennalliset valtionosuudet ovat n. 3,7 mrd. euroa, kuntien veromenetysten korvaukset 0,9 mrd. euroa ja muut valtionavut 0,6 mrd. euroa. Kehyskauden lopussa vuonna 2027 valtionavut ovat noin 6,2 mrd. euroa, josta laskennallisten valtionosuuksien osuus on 4,6 mrd. euroa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuutta korottaa kehyskaudella vuonna 2025 TE-palveluiden järjestämistäsiirto kunnille ja siihen liittyvä kuntien työttömyysturvan rahoitusosuuden kasvattaminen. Peruspalvelujen valtionosuuden tasoa puolestaan alentaa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistukseen liittyvien kunnilta hyvinvointialueille siirtyvien tulojen ja kustannusten

tarkistus sekä hallitusohjelman mukainen indeksisäästö. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan valtionosuudet alenevat reaalisesti hieman kehyskaudella johtuen oppilas- ja opiskelijamäärien alenemisesta.

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sisältyy niin kuntien tehtäviä ja rahoitusta lisääviä kuin vähentäviä toimenpiteitä. Uusiin ja laajeneviin valtionosuustehtäviin on ilmoitettu osoitettavan täysimääräinen rahoitus. Hallitusohjelman toimenpiteistä osa täsmentyy jatkovalmistelussa, esimerkiksi perusopetuksen vahvistamiseen osoitettava lisäys ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin osoitettavan leikkauksen kohdentaminen.

Lähde: VM Kuntatalousohjelma vuodelle 2024, syyskuu 2023

Heinolan kaupungin vuoden 2024 talousarvion laadinnan perusteet

Päätökset ja asiakirjat talousarvion laadinnan pohjana

Talousarvion laadinnan pohjana on Heinolan valtuuston toukokuussa 2022 hyväksymä päivitetty strategia ja talousarvion laadintaohjeet. Talousarvion tavoitteena on mahdollistaa strategisten linjausten toteutuminen pitkällä aikavälillä talouden tasapaino säilyttäen.

Vuoden talousarvion ja -suunnitelman 2024–2026 laadinta pohjautuu valtuuston kesäkuussa 2023 hyväksymään muutosohjelmasuunnitelman linjauksiin talouden sopeuttamista koskien. Muutosohjelman laadintaan liittyen valtuusto piti erillisen talousseminaarin 16.5.2023, jossa linjattiin talouden sopeuttamista. Nämä linjaukset ovat osa muutosohjelmaa ja huomioitu talousarvion laadinnan ohjeissa. Muutosohjelman linjaukset on huomioitu talousarviovalmisteluprosessissa sopeutustavoitteet ja veronkorotukset huomioiden. Muutosohjelman sisältämät organisatiomuutoksia ei vielä ole huomioitu suunnitelmavuosien luvuissa. Vuosien 2025–2026 suunnitelmissa sen sijaan on huomioitu TE-uudistuksen menojen ja tulojen arvioidut lisäykset.

Talousarvion laadintaohjeet on hyväksytty kaupunginhallituksessa kesäkuussa. Näiden ohjeiden pohjalta on valmisteltu myös talousarvio- ja taloussuunnitelmaesitys vuosille 2024–2026.

Talousarvion laadinnassa on tullut huomioida edellä mainittujen lisäksi myös Digitiekartta sekä ilmastotiekartta.

Talousarvion laadinnan pohjana on huomioitu Suomen Kuntaliiton ja Valtionvarainministeriön kansantalouden ja kuntatalouden kehitysohjeet, verotuloennusteet ja valtionosuuslaskelmat sekä osin myös valtion talousarviopäätökset ja niiden vaikutukset kuntatalouteen.

Valtuuston talousarvioseminaari pidettiin 18.–20.9.2023, jossa käsiteltiin talousarvion lähtökohtia sekä talouden nykytila-analyysiä ja toimialojen talousarvioesityksiä.

Meno- ja tulokehitys

Kaupungin toimintamenot yhteensä vuonna 2024 ovat n. 69,3 milj. euroa ja toimintatulot puolestaan 25,3 milj. euroa. Toimintakate on 42,4 milj. euroa eli vuoden 2023 tasossa.

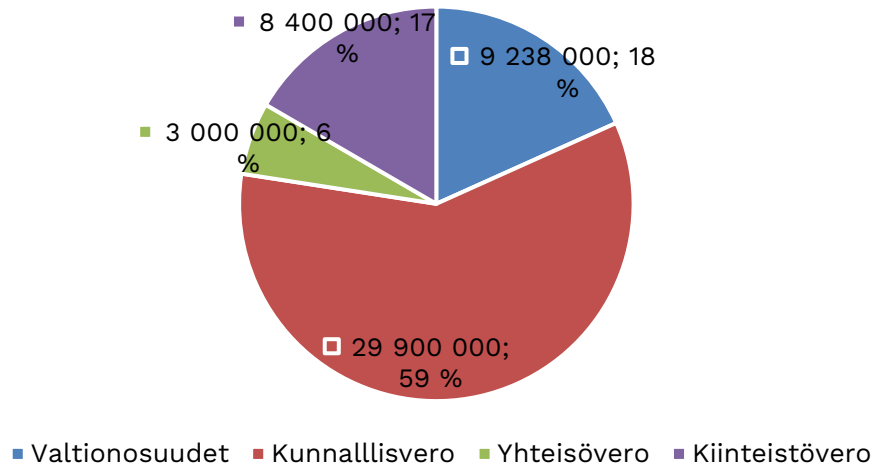
Verotulot

Verotulot koostuvat kunnallisverosta, yhteisöverosta ja kiinteistöverosta. Verotulojen arvioinnissa on käytetty Kuntaliiton kuntakohtaista veroennustekehikkoa (10/2023) sekä arvioitu myös kaupungin työttömyysasteen, väestökehityksen ja toimintaympäristön vaikutukset.

VERORAHOITUS			Muutos				
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	v. 2023	%	TS 2025	TS 2026
Valtionosuudet	53 805 487	11 800 000	9 238 000	-2 562 000	-21,7 %	11 738 000	11 938 000
Verotulot							43 200
yhteensä	76 371 279	40 300 000	41 300 000	1 000 000	2,5 %	42 200 000	000
Kunnallisvero	64 909 043	30 500 000	29 900 000	-600 000	-2,0 %	30 600 000	31 400 000
Yhteisövero	5 010 321	3 200 000	3 000 000	-200 000	-6,3 %	3 100 000	3 300 000
Kiinteistövero	6 451 916	6 600 000	8 400 000	1 800 000	27,3 %	8 500 000	8 500 000
Yhteensä	130 176 766	52 100 000	50 538 000	-1 562 000	-3,0 %	53 938 000	55 138 000

VERORAHOITUS TA 2024

Kunnallisvero

Kunnallisveroa arvioidaan vuonna 2024 kertyvän yhteensä n. 29,9 milj. euroa. Kunnallisveroprosentti vuodelle 2024 on 8,2 valtuuston 9.10.2023 tekemän korotuspäätöksen mukaisesti. Vuoden 2023 veroprosentti on 7,86.

Hallituksen esittämät veroperustemuutokset alentavat kunnallisveron tuottoa vajaalla 40 miljoonalla eurolla vuonna 2024. Tästä vajaa 30 miljoonaa euroa johtuu hallitusohjelman mukaisista ansiotasoindeksin tarkistuksista. Lisäksi tehtiin muutamia verovaikutuksiltaan pieniä muutoksia veroperusteisiin, muun muassa matkakuluvähennykseen sekä työtulovähennykseen. Kaikki arvioidut verotulomenetykset huomioidaan nettomääräisesti valtionosuusmaksatusten yhteydessä.

Palkkasumman kehitys 2022–2023 pienenee noin 0,5 prosenttiyksiköllä heikompien työllisyysnäköymien sekä Tulorekisteristä saatujen palkkatulotietojen seurauksena. Petteri Orpon hallitus on esittänyt mittavia leikkauksia sosiaaliturvaetuksiin.

Näin ollen työttömyysturvaetuuudet pienenevät selvästi, ensi vuonna lähemmäs 17 prosenttia. Edellä esitetyt arviot pienentävät kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 120 miljoonalla eurolla ensi vuonna.

Ensi vuodesta alkaen on esitetty alennettuja työttömyysvakuutus- ja päivärahamaksuja. Kyseiset maksut ovat vähennyskelpoisia ja parantavat näin ollen kunnallisveron tuottoa yhteensä noin 80 miljoonalla eurolla. Verovuosille 2025–2027 arvioitu maksettava kunnallisvero pienenee noin 100 miljoonalla euroa/verovuosi verrattuna elokuun veroennustekehikon arvioon, lähinnä heikentyneen ansiotulokehityksen takia.

Yhteisövero

Yhteisöveron tuottoarvio vuodelle 2024 on n. 3 milj. euroa ja heikkenee kuluvasta vuodesta hieman.

Kiinteistövero

Valtuusto päätti kokouksessaan 9.10.2023 kiinteistöveroprosenttien korotuksista, jotka kasvattavat kiinteistöverotuloja n. 1,8 milj. euroa vuonna 2024. Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2024 on n. 8,4 milj. euroa.

Kiinteistöveroprosentit vuodelle 2024 ovat seuraavat:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 1,3 %,
- vakituksena asuntona käytettävien rakennusten kiinteistöveroprosentti 0,6 %,
- muiden asuinrakennusten kiinteistöveroprosentti 1,3 %,
- voimalaitosten kiinteistöveroprosentti 3 %,
- yleishyödyllisten yhteisöjen kiinteistöveroprosentti 0,6 % ja
- rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti 3 %.

Valtionosuudet

Valtionosuuksien arvioidaan olevan 9,2 miljoonaa euroa ja ne vähenevät kuluvaan vuoteen nähden 21,7 % eli n. 2,6 milj. euroa. Valtionosuuksien vähentymisen keskeinen selittävä tekijä on hyvinvointialueuudistus.

Investoinnit

Taloussuunnitelmakauden 2024—2026 bruttoinvestoinnit ovat yhteensä 28,6 milj. euroa.

Vuoden 2024 investoinnit ovat yhteensä n. 10,6 milj. euroa. Talonrakennusinvestoinnit ovat aiempia vuosia alhaisemmalla tasolla, kun suuret kouluinvestoinnit on saatu päätökseen ja Kirkonkylän koulun korjauksen kohdalla päädyttiin leasing-ratkaisuun. Talonrakennusinvestointien arvioidaan olevan vuonna 2024 yhteensä n. 1,7 miljoonaa euroa. Kunnallistekniikan, vesilaitoksen ja maa-alueiden osalta investointien arvioidaan olevan n. 7,8 milj. euroa. Irtaimen investoinnit ovat n. 1,2 milj. euroa.

Suurimmat investoinnit vuonna 2024 ovat Prisman kiertoliittymä 2,5 milj. euroa, Mustikkahaan katu 1 milj. euroa, Kaivokadun saneeraus 1 milj. euroa, vesilaitoksen verkostosaaneeraukset 0,75 milj. euroa ja katujen ensi- ja uudelleen päällystykset 0,4 milj. euroa.

BRUTTOINVESTOINIT RYHMITÄIN (ml. Vesilaitos)					
	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Julkinen käyttöomaisuus	-7 685 000	-7 555 000	-5 300 000	-4 955 000	-4 410 000
Talonrakennus	-1 655 000	-1 570 000	-2 460 000	-820 000	-1 100 000
Kiinteä omaisuus (maa-alueet)	-120 000	-150 000	-150 000		
Irtain omaisuus	-1 165 000	-515 000	-560 000	-540 000	-205 000
Arvopaperit ja osuudet					
Yhteensä	-10 625 000	-9 790 000	-8 470 000	-6 315 000	-5 715 000

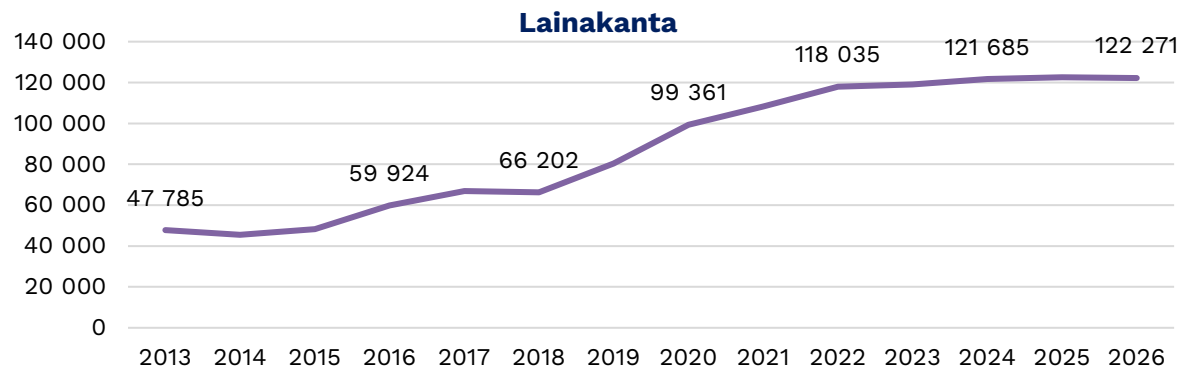

Rahoitus

Vuonna 2024 investointitaso on 10,6 milj. euroa. Tulorahoituksella pystytään kattamaan investoinneista n. 73,4 %:a, ja loppuosa investoinneista joudutaan kattamaan vieraalla pääomalla. Vierasta pääomaa tarvitaan lisäksi lainojen lyhennyksiin.

Vuonna 2024 lainoja lyhennetään 13,4 milj. euroa ja pitkäaikaista lainaa otetaan 17 milj. euroa. Lainakannan arvioidaan olevan n. 122,3 milj. euroa vuoden 2026 lopussa, joka on n. 7021 euroa asukasta kohden.

Taloussuunnitelmavuodesta 2026 lainakannan odotetaan lähtevän laskuun.

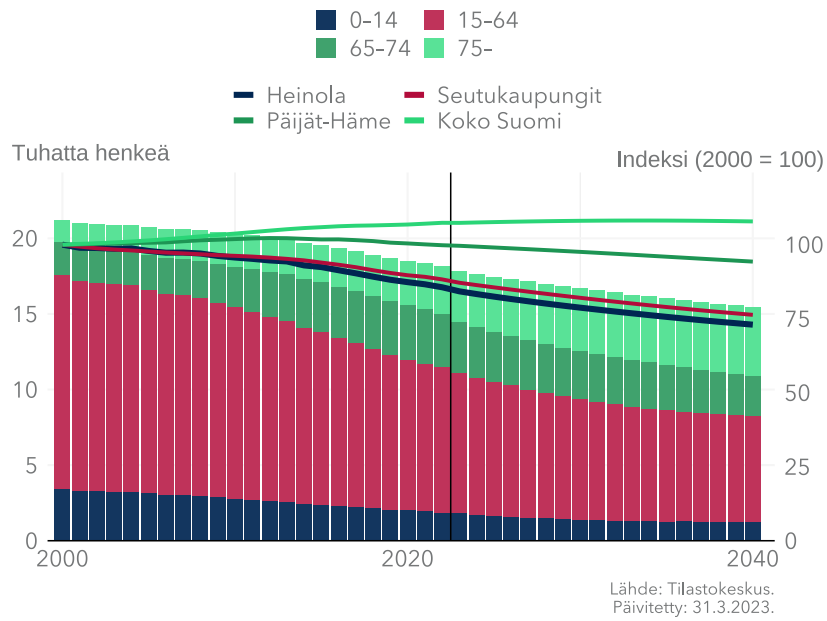
Väestö ja työllisyys

Tilastokeskuksen tuorein väestöennuste on vuodelta 2021. Väestöennusteen mukaan Suomessa kuolisi vuoden 2060 loppuun mennessä 700 000 ihmistä enemmän kuin syntyy, jos syntyvyys pysyy nyt havaitulla tasolla. Suomessa syntyisi 2060-luvulla enää alle 40 000 lasta vuosittain. Pitkällä aikavälillä syntyvyys ei ole ikärakenteen kannalta kestävällä tasolla. Ennusteen mukaan alle 15-vuotiaiden määrä olisi vuoden 2060 lopussa lähes 200 000 nykyistä pienempi. Työikäisen väestön määrässä pitkittyvä matala syntyvyys näkyisi 2040-

luvulta eteenpäin ja heijastuisi myös väestölliseen huoltosuhteeseen.

Tilastokeskuksen ennusteen mukaan Heinolassa on asukkaita vuonna 2030 arviolta 16 672 ja vuonna 2040 asukkaita on 15 456. Ennusteen mukaan lasten määrä vähenee ja eläkeikäisten määrä kasvaa entisestään. Samanlaisesti työikäisten määrä vähenee, mikä heikentää huoltosuhdetta ja tulee vaikuttamaan kunnan verotuloihin negatiivisesti.

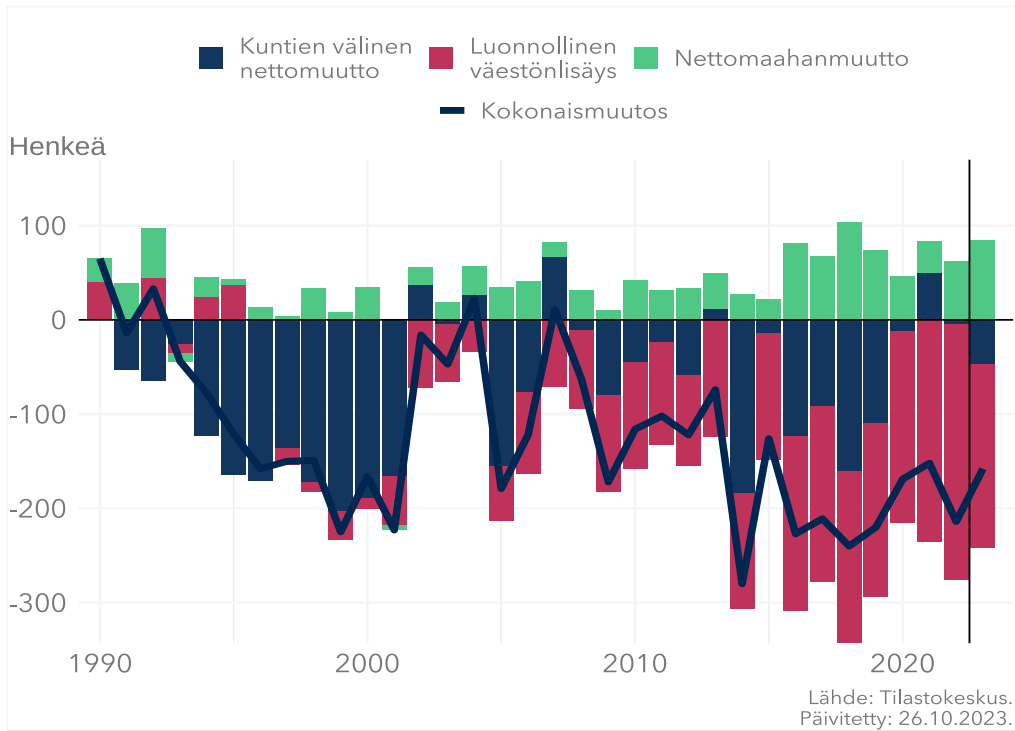

Väestörakenne ja ennuste

Syyskuun ennakkollisten väestötietojen mukaan kaupungin väkiluku syyskuun lopussa oli 17 972, mikä on 159 henkilöä vähemmän kuin vuoden vaihteessa. Väestömäärä on viime vuosina vähentynyt keskimäärin 1 %:ia vuodessa.

Väestönmuutos

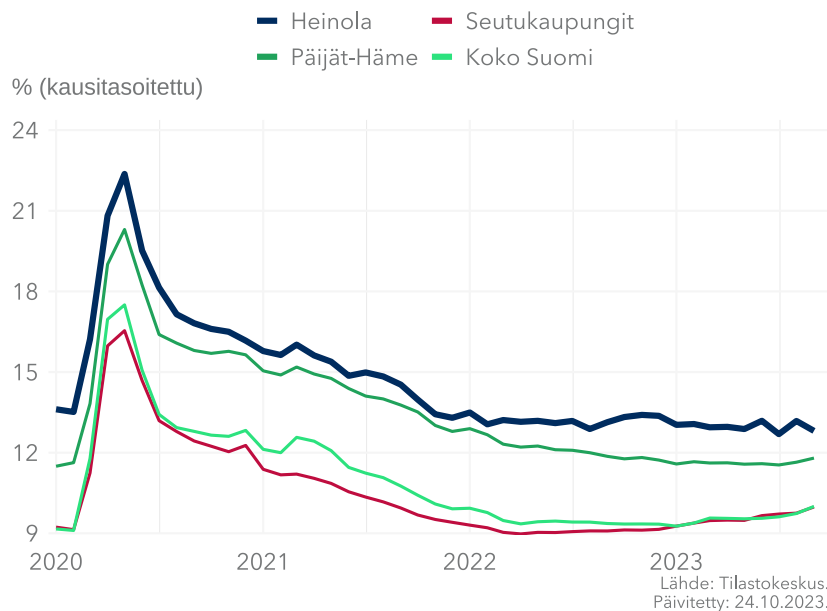
Työllisyyden kehitys

Heinolan työttömyysaste väheni syyskuussa neljä prosenttia viime vuoden syyskuuhun verrattuna. Heinolassa oli syyskuussa työttömiä työnhakijoita 895 henkeä, mikä on 40 henkeä vähemmän kuin edellisen vuoden syyskuussa. Heinolan työttömistä lomautettuja oli syyskuussa 43.

Päijät-Hämeessä oli syyskuun lopussa 10 332 työtöntä työnhakijaa, mikä oli 159 työnhakijaa

viime vuotta vähemmän. Työttömistä lomautettuja oli Päijät-Hämeessä enemmän kuin vuosi sitten, kasvua 244 henkeä. Päijät-Hämeessä työttömyys oli syyskuussa 11,2 % ja koko maassa keskimäärin 9,4 %. Kunnittain korkeimmat työttömyysasteet olivat edelleen kuitenkin Päijät-Hämeessä, Lahdessa 12,6 ja Heinolassa 12,0 prosenttia.

Työttömien osuus työvoimasta

Avoimia työpaikkoja oli Heinolassa syyskuussa 152, kun niitä viime vuonna oli syyskuussa 224. Hämeen alueen julkisessa työväilytyksessä oli yhteensä 2 800 uutta työpaikkaa, mikä on 39 % vähemmän kuin vuosi sitten. Eniten avoimia paikkoja oli sote-alalla lähi- ja sairaanhoitajille, ravitsemusalalla ravintola- ja suurtalous-työntekijöille ja tarjoilijoille. Myyntialalla kaivataan eniten myyjiä ja myyntiedustajia.

Alle 25-vuotiaiden nuorten työttömien osuus alle 25-vuotiaasta työvoimasta oli Hämeen ELY-alueella 11,7 %. Ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus ulkomaalaisesta työvoimasta nousi 28,2 prosenttiin kasvaen vuodentakaisesta 5,1 prosenttiyksikköä.

Lähde: Ely-keskus työllisyyskatsaus 9/2023

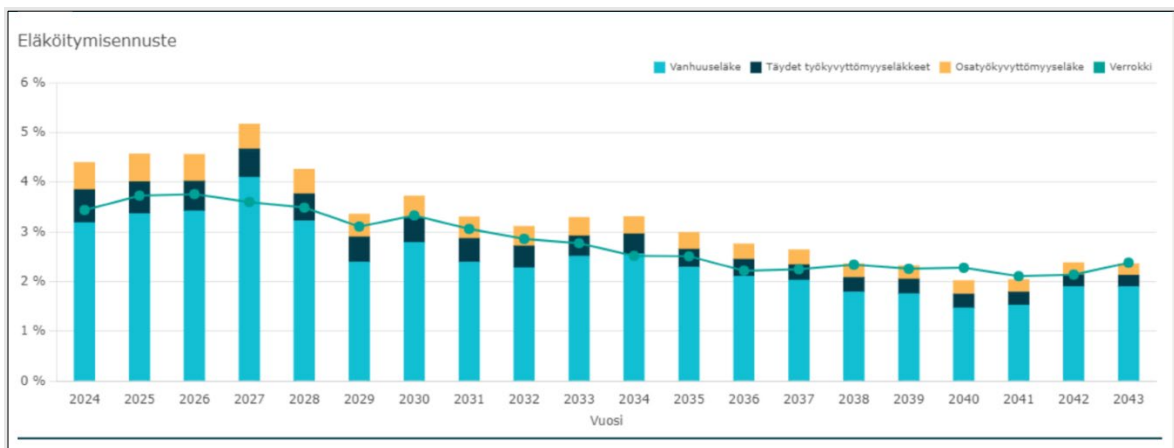

Henkilöstö

HTV-arviot vuosille 2024–2026 koko kaupungin osalta esitetty alla. Henkilötyövuosien arvioidaan vähentyvän vuosittain. Alla esitetty myös arviot eläköityvistä vuoteen 2026 asti.

Toimiala		2023 htv (arvio)	2024 htv	2025 htv	2026 htv
Yhteiset palvelut	Yhteensä	36	35	35	35
Hyvinvointi	Yhteensä	379,3	371	369	365
Elinvoima	Elinvoima	51,4	52	50	48
	Työllistetyt	55	50	50	50
	Yhteensä	106,4	102	100	98
Tekninen	Yhteensä	146,4	145,4	144,0	144,0
Lupa- ja valvonta	Yhteensä	14,6	13,8	13,8	13,8
Koko kaupunki	Toimialat	627,7	617,2	611,8	605,8
	Työllistetyt	55	50	50	50
	Yhteensä	682,7	667,2	661,8	655,8

Kevan eläköitymisennuste

Toimialoittainen eläköitymisennuste

Eläköitymisennuste toimialoittain	2023	2024	2025	2026
Yhteiset palvelut	1	2	0	0
Elinvoima	3	1	1	1
Hyvinvointi	13	10	4	8
Lupa- ja valvonta	0	0	1	0
Tekniikka	4	3	5	8
Yhteensä	21	16	11	17

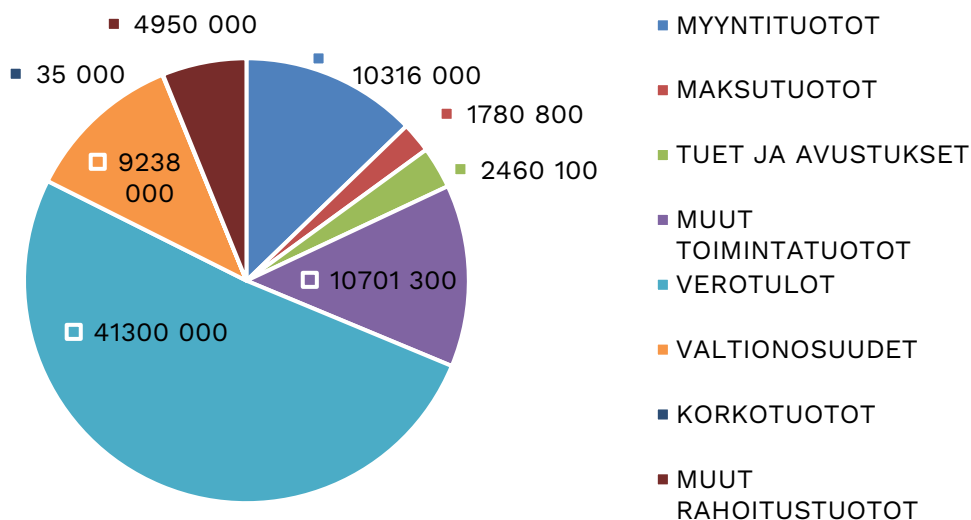
3. Käyttötalousosa

Käyttötalousosa koostuu toimialoittaisista talousarvioesityksistä, jotka kootaan yhteen tuloslaskelmaosaan.

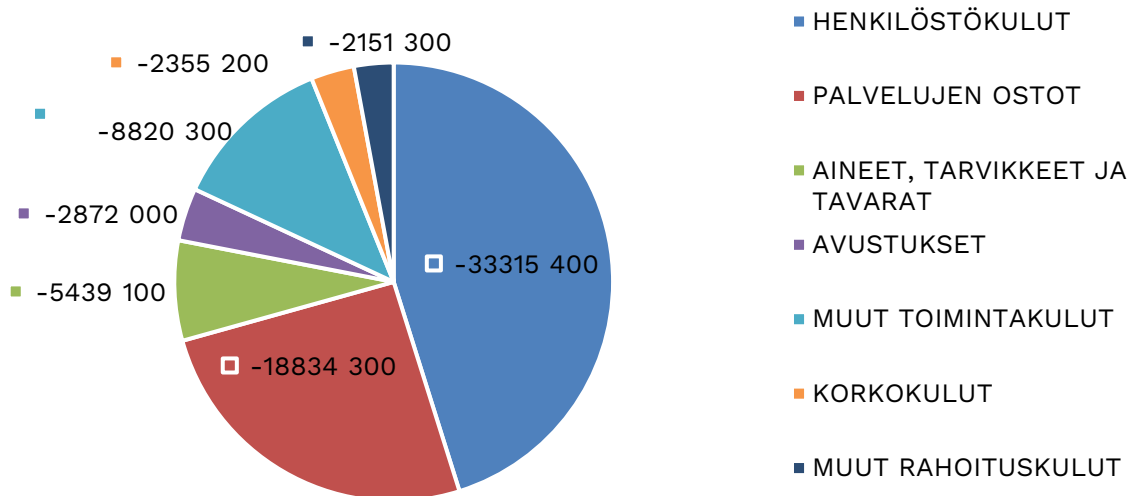
Alla oleviin tulot ja menot kuvioihin on koottu yhteen tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta kaikki Heinolan kaupungin TA 2023 tulot ja menot. Kuviot kuvaavat rahan lähteitä

ja rahan käyttöä. Kokonaistuloissa on esitetty rahan lähteinä toimintatuotot, rahoitustulot ja verotulot. Menoissa rahan käyttönä on esitetty toimintakulut kululajeittain sekä rahoituskulut.

**TULOT TA 2024
(80 781 200)**

**MENOT TA 2024
(73 787 600)**

Yhteiset palvelut/kaupunginhallituksen alainen toimiala

Sitova taso toimialan netto

Yhteiset palvelut / Kaupungin- hallituksen toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e
TULOT	449 234	362 000	208 000	153 000	138 000
MENOT	-6 700 172	-6 960 100	-6 978 200	-6 945 500	-6 926 300
NETTO	-6 250 938	-6 598 100	-6 770 200	-6 792 500	-6 788 300

Tuloslaskelma, nettositovuus

Yhteiset palvelut / Kaupungin- hallituksen toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e
TOIMINTATUOTOT	-				
Myyntituotot	103 279	0	0	0	0
Maksutuotot	250	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	344 327	361 000	208 000	153 000	138 000
Muut toimintatuotot	1 378	1 000	0	0	0
Toimintatuotot	449 234	362 000	208 000	153 000	138 000
TOIMINTAKULUT	-				
Henkilöstökulut	-2 649 325	-2 554 800	-2 720 900	-2 580 000	-2 640 400
Palvelujen ostot	-3 636 682	-4 042 000	-3 902 300	-4 015 700	-3 931 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-68 328	-42 000	-54 500	-62 100	-60 600
Avustukset	-21 142	-15 000	-10 400	-10 500	-10 500
Muut toimintakulut	-324 694	-306 300	-290 100	-277 200	-283 200
Toimintakulut	-6 700 172	-6 960 100	-6 978 200	-6 945 500	-6 926 300
Toimintakate	-6 250 938	-6 598 100	-6 770 200	-6 792 500	-6 788 300
Rahoitustuotot ja -kulut	16 893	15 000	-1 300	-1 300	-1 300
Vuosikate	-6 234 045	-6 583 100	-6 771 500	-6 793 800	-6 789 600
Poistot ja arvonalentumiset	-281 097	-472 000	-456 800	-584 400	-443 600
Tilikauden tulos	-6 515 142	-7 055 100	-7 228 300	-7 378 200	-7 233 200

Investoinnit

Yhteisten palveluiden investoinnit palvelevat koko organisaatiota ja investoinnit koostuva pääosin tietohallinto- ja digipalveluiden hankinnoista sekä järjestelmä uudistuksen hankinnoista. Investointien avulla kehitetään tiedolla johtamista, digiturvallisuutta, it-infraa ja näin varmistetaan ajanmukaiset välineet ja teknologian kehityksen hyödyntäminen palvelutuotannossa.

Yhteiset palvelut / Kaupungin- hallituksen toimiala	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit				1000e	1000e	1000e
MENOT	-286 277	-763 000	-810 000	-595	-200	-300
NETTO	-286 277	-763 000	-810 000	-595	-200	-300

TOIMINNAN KUVAUS

Yhteisten palveluiden toimiala on suoraan kaupunginhallituksen alaisena. Toimialaa johtaa hallinto- ja kehitysjohtaja.

Yhteisten palveluiden toimiala muodostuu neljästä palvelualueesta:

- talous- ja kehittämisspalvelut
- henkilöstöpalvelut
- hallinnon tuen palvelut sekä
- tietohallinto- ja digipalvelut

Palvelualueiden toiminnasta vastaa ko. palvelualueen palvelualuejohtaja; henkilöstöpalveluista henkilöstöpäällikkö, hallinnon tuen palveluista kaupunginlakimies, tietohallinto- ja digipalveluista digi- ja tietohallintopäällikkö. Hallinto- ja kehitysjohtaja vastaa talous- ja kehittämisspalveluiden palvelualueesta sekä kokonaisuudessaan mm. viestinnän johtamisesta ja koko kaupunkia koskevista kehittämis- tai ohjaustehtävistä kuten esim. osallistuva budjetointi ja konserniohjaus.

Toimialan määrärahavaraus sisältää virkaorganisaation lisäksi valtuuston ja kaupunginhallituksen, myös tarkastustoiminnot (tilintarkastus ja tarkastuslautakunta) ovat osa yhteisten palveluiden toimialan talousarviota.

Yhteisten palveluiden toimialan tehtävänä on tarjota keskitetysti talouspalveluiden, henkilöstöpalveluiden, digi- ja tietohallinto- ja viestintäpalveluiden sekä hallintopalveluiden tukipalveluja palvelualueiden johtamisen tueksi muille toimialoille. Lisäksi tehtävänä on huolehtia tietyistä koko kaupunkia koskevista asiantuntijatehtävistä kuten luottamushenkilöhallinto, talous, konserniohjaus, työnantaja-tehtävät, tietohallinnon kokonaisuus, hankintojen koordinointi, digitalisaation ja tietoturvan kehittäminen, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittäminen sekä näihin liittyvistä ohjeista.

Tavoitteena on tuotettavien palveluiden avulla tukea, ohjata, koordinoida ja helpottaa arjen työtä, mutta huolehtia myös säädösten ja ohjeiden noudattamisesta keskitetysti.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Vuosi 2024 on merkittävien uudistusten ja muutosten vuosi yhteisten palveluiden toimialan toiminnassa.

Vuonna 2023 toteutunut hyvinvointialueuudistus on vaikuttanut yhteisten palveluiden toimintaan mm. tehtävien, järjestelmien ja henkilöstöresurssien osalta. Henkilöstöstä hyvinvointialueelle siirtyi muutama henkilö, mutta sen lisäksi tehtäviä ja resursseja on järjestelty ja kohdennettu uuden tilanteen vaatimalla tavalla myös muutoksen mahdollisuus hyödynnäen. Toimintaympäristön muutoksista myös yleinen turvallisuustilanne ja talouden tilanne vaikuttavat toimialan toimintaan.

Talous- ja henkilöstöpalveluiden palveluntuottaja ja järjestelmämuutos on käynnistynyt vuonna 2023. Kaikki talouden ja henkilöstöhallinnon järjestelmät vaihtuvat, mikä on koko organisaation kannalta merkittävä uudistus. Heinolan kaupungin talous- ja hr-palveluiden (kirjanpito, maksuliikenne, reskontrat, kassapäykäyttäjäpalvelut, palkanlaskenta) tuottajana toimii vuoden 2024 alusta maakunnallinen yhtiö Provincia Oy. Tämä antaa mahdollisuuden kehittää palveluita seudullisesti yhdessä maakunnan muiden toimijoiden kanssa. Järjestelmä- ja palvelutuottajamuutos on merkittävä ja vaikuttaa sekä talouden että hr:n prosesseihin ja resurssien käyttämiseen. On huomattava, että siirtymävaiheessa henkilöstöresursssia kohdennetaan erityisesti muutoksen toteutukseen ja uusien järjestelmien käyttöönottoon, mikä saattaa vaikuttaa muuhun palvelutuotantoon.

Valtuusto hyväksyi kesäkuussa 2023 muutosohjelmasuunnitelman, jonka mukaisesti kaupungin johtamisjärjestelmä ja organisaatio muuttuu vuoden 2025 alusta.

Muutosohjelman mukaisesti toimialojen määrä vähenee kahdella ja jatkossa kaupungissa on yhteisten palveluiden lisäksi hyvinvointitoimiala ja kaupunkiympäristötoimiala. Muutos vaikuttaa merkittävästi myös yhteisten palveluiden toimintaan, kun tehtäviä ja vastuita järjestellään muutoksen vaatimalla tavalla. Myös yhteisten palveluiden toimialan rooli tulee muuttumaan vuoden 2025 alusta. Muutoksella on vaikutusta myös tukipalveluiden järjestämiseen kautta linjan. Mm. raportoinnin ja palkanlaskennan vaatimat laskentatunnisteet tulee muokata uuden organisaation mukaiseksi. Vaikutusta on myös IT-palveluiden ja hallinnon tuen toimintaan. Lisäksi hallintosääntö ja muut ohjeet uudistetaan vastaamaan uutta

johtamisjärjestelmää ja toimivaltuuksia Muutoksen toteutus on iso ja se vaatii resursseja koko vuoden 2024 ajan.

Vuoden 2025 alusta toteutuva TE-uudistus vaikuttaa myös vuoden 2025 suunnitteluun vuoden 2024 aikana. TE-palvelut siirtyvät kuntien järjestettäväksi ja Päijät-Hämeen työllisyysalue ottaa hoidettavakseen myös Heinolan kaupungin työllisyyteen liittyvät viranomaistehtävät. Tämäkin muutos huomioidaan osana muutosohjelman toimeenpanon muutoksia.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Valtuusto on hyväksynyt keväällä 2022 päivitetyn strategian ja vuoden 2024 tavoitteet pohjautuvat strategian päämääriin ja tavoitteisiin.

Yhteisten palveluiden toiminnassa pyritään palveluiden kokonaisvaltaiseen kehittämiseen

ja aktiiviseen vuoropuheluun toimialojen kanssa.

Toiminnan ja sen kehittämisen painopisteet vuonna 2023 ovat normaalin tukipalvelujen tuottamisen lisäksi strategian mukaisia ja jatkuvat osin vuodelta 2023. Muutosohjelman toimeenpanon toteutus sekä järjestelmä-uudistukset vaikuttavat myös toimialan painopisteisiin sekä resurssien kohdentamiseen.

Yhteisten palveluiden -toimialan toiminnan tavoitteena on muutosten hallittu toteutus, mutta samalla tavoitteena on myös kehittää talous- ja hr-palveluita kokonaisuutena, kehittää tiedolla johtamista ja raportointia, työkykyjohtamista ja työhyvinvointia, panostaa osaamisen kehittämiseen ja jatkuvaan oppimiseen ja sen johtamiseen, kehittää digitalisaatiota, digiturvaa, tekoälyn hyödyntämistä ja sähköistä arkistointia ja asiointia, panostaa hankintojen tukeen. Myös viestinnän kehittämiseen ja suunnitelmallisuuteen panostetaan edelleen.

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuuhenkilö: hallinto- ja kehitysjohtaja Hanna Hurmola-Remmi

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> sähköisen asiointin ja palveluiden prosessien kehittäminen digitukipalveluiden ja tietoturvaosaamisen edistäminen viestintäprosessien ja -käytäntöjen yhtenäistäminen ja viestinnän kyvykkyksien edistäminen
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> viestinnän saavutettavuuden ja vaikuttavuuden parantaminen ja uuden ilmeen mukainen monikanavainen ja laadukas viestintä oppilaitos- ja opiskelijayhteistyön edistäminen hankintojen läpinäkyvyyden ja ennakkoinnin lisääminen
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> tiedolla johtamisen ja hyvän hallinnon periaatteiden kehittäminen osallisuusohjelman toimeenpano, jolla parannamme asukastyytyväisyyttä ja osallisuuden kokemusta henkilöstön työkykyjohtamisen ja osaamisen kehittämisen edistäminen
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> talouden raportoinnin kehittäminen muutosohjelman läpivienti hankerahoituksen hyödyntämisen edistäminen

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riski-arvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöriskit (osaamispuutteet, avainhenkilöriskit, henkilöstön saatavuus)	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 2 ■	Perehdyttäminen, osaamisen kehittäminen, varautumissuunnitelmat, rekrytointiviestintä	Henkilöstöpäällikkö
Omaisuus- ja rahoitusriskit	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Lainasalkun suojaus mm. eri rahoitusmuotoja käyttämällä sekä kiinteillä ko-roilla, vakuuttaminen.	Hallinto- ja kehitysjohtaja
Tietoturva- ja tietosuojariskit	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 1 ■	Digiturvan kehittäminen mm. hankkeen ja osaamisen kehittämisen avulla. Myös teknologisten välineiden kehittäminen.	Digi- ja tietohallintopäällikkö
Palveluntuottajien toimintaan ja resursseihin liittyvät riskit.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Sopimusten seuranta, ehdot, aktiivinen ja säännönmukainen vuoropuhelu.	Hallinto- ja kehitysjohtaja
Tietojärjestelmä- ja tietoverkkojen toimintaan liittyvät riskit.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Investointipanostukset järjestelmien kehittämiseen, osaamisen kehittäminen.	Digi- ja tietohallintopäällikkö
Disinformaatio sosiaalisessa mediassa	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Meltwater -digitaalisen median seurantapalvelun käyttäminen. Kaupungin virallisten tiedotteiden käyttäminen virheellisten tietojen oikaisemiseksi.	Hallinto- ja kehitysjohtaja

Elinvoimalautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

Elinvoimalautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite	1000e				
TULOT	3 544 935	2 941 800	2 588 000	2 598 000	2 605 000
MENOT	-7 852 779	-8 926 800	-8 346 700	-10 878 100	-10 966 600
NETTO	-4 305 825	-5 985 000	-5 758 700	-8 280 100	-8 361 600

Tuloslaskelma, nettositovuus

Elinvoimalautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite	1000e				
TOIMINTATUOTOT	-				
Myyntituotot	330 381	207 300	225 000	225 000	230 000
Maksutuotot	794 536	636 500	634 000	634 000	636 000
Tuet ja avustukset	651 758	935 000	572 000	572 000	572 000
Muut toimintatuotot	1 768 261	1 163 000	1 157 000	1 167 000	1 167 000
Toimintatuotot	3 544 935	2 941 800	2 588 000	2 598 000	2 605 000
Valmistus omaan käyttöön	2 019	0	0	0	0
TOIMINTAKULUT	-				
Henkilöstökulut	-3 587 460	-4 369 100	-3 960 400	-3 991 000	-4 063 600
Palvelujen ostot	-1 236 645	-1 561 600	-1 324 100	-3 811 000	-3 811 000
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-206 569	-173 700	-176 700	-176 800	-176 800
Avustukset	-1 949 314	-2 029 500	-1 995 600	-1 999 600	-1 998 600
Muut toimintakulut	-872 790	-792 900	-889 900	-899 700	-916 600
Toimintakulut	-7 852 779	-8 926 800	-8 346 700	-10 878 100	-10 966 600
Toimintakate	-4 305 825	-5 985 000	-5 758 700	-8 280 100	-8 361 600
Rahoitustuotot ja -kulut	-41	0	0	0	0
Vuosikate	-4 305 866	-5 985 000	-5 758 700	-8 280 100	-8 361 600
Poistot ja arvonalentumiset	-283 861	-82 000	-62 500	-124 000	-149 300
Tilikauden tulos	-4 589 727	-6 067 000	-5 821 200	-8 404 100	-8 510 900

INVESTOINNIT

Elinvoimatoimialan merkittävimpiä investointeja ovat maanhankinnat, joita tehdään kaupungin kehittämisen kannalta keskeisiltä paikoilta. Maanhankintoja ja kaavoitusta tehdään strategisen tavoitekartan ja asunto-ohjelman

linjausten mukaisesti. Muut investoinnit ovat laite- ja tietojärjestelmähankintoja erityisesti kiinteistö- ja mittauspalveluiden käyttöön. Myös TE2024-uudistuksen edellyttämiin tilaremontteihin on varattu 30.000 euroa investointivaroja talousarvion vuosille 2024 ja 2025.

Elinvoimalautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit	1000e				
TULOT	69				
MENOT	-51	-395 000	-280 000	-230 000	-195 000
NETTO	18	-395 000	-280 000	-230 000	-195 000

TOIMINNAN KUVAUS

Elinvoimalautakunta vastaa elinvoimatoimialasta, joka palvelee koko kaupunkiyhteisöä ja tekee yhteistyötä kaupunkiorganisaation muiden toimialojen kanssa tuottaessaan sekä lakisääteisiä että vapaaehtoisia palveluja kaupungin elinvoiman edistämiseksi. Elinvoimatoimialan organisaatioon kuuluvat seuraavat palvelualueet: Elinkeinopalvelut, kaupunkisuunnittelu, kiinteistö- ja mittauspalvelut, kulttuuripalvelut ml. lintuhoitola, työllisyyspalvelut ml. työpaja Torpan toiminta.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Suomen kansantalouteen vaikuttavat muutokset mm. inflaatiokehitys, korkojen nousu ja materiaalien ja komponenttien saatavuushaasteet vaikuttavat myös Heinolassa toimivien yritysten ja kotitalouksien arkeen. Tällä on suora yhteys yritysten investointeihin, työllistämiseen ja kotitalouksien ostovoimaan. Kaikella tällä on merkitystä Heinolan kaupungin elinvoimaan.

Elinvoimatoimialaan vaikuttaa keskeisesti valtakunnallinen TE2024-uudistus, jonka valmistelu on meneillään. Vuoden 2024 aikana rakennetaan työllisyyspalveluiden uusi toimintamalli yhteistyössä Päijät-Hämeen muiden kuntien ja kaupunkien kanssa. Vaikkei Lahden kaupunki kuulu samaan työllisyydenhoitoalueeseen kuin Heinola, yhteistyötä on tarvetta suunnitella ja käynnistää vuoden 2024 aikana työllisyyspalveluiden osalta myös Lahden kanssa.

Myös maakunnan eri toimijoiden kanssa parannetaan yhteistyötä, jotta työllisyydenhoidon asiakastyö on kaikkien kannalta mahdollisimman toimivaa. Samalla haetaan käytännön ratkaisuja, mitä eri tahot voivat yhdessä tehdä, että yritykset saavat yhä paremmin tarvitsemaansa osaavaa työvoimaa.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Keskeistä on hakea yhdessä yritysten ja muiden yhteisöjen kanssa ratkaisuja, miten haastavassa suhdannetilanteessa päästään eteenpäin. Siksi jatketaan osallisuutta tukevaa ekosysteemyötä aitojen yhteistyöverkostojen rakentumiseksi. Tässä työssä ovat kaikki elinvoimatoimialan palvelualueet mukana.

TE2024-uudistuksessa onnistuminen on vuoden 2024 merkittävä ponnistus. Oleellista on uuden työllisyyspalveluiden toimintamallin rakentamisen osana saada maakuntatasoisesti eri toimijat yhä parempaan yhteistyöhön, jotta työllistäminen ja asiakkaiden ohjaaminen taroituksenmukaisesti palveluihin onnistuu.

Kaupungin kehittämistä ja tarvittavaa maanhankintaa ohjaa vuodesta 2024 eteenpäin Heinolan strateginen tavoitekartta ja asumisen ohjelma.

Suotuisaa muuttoliikettä Heinolaan edistetään mm. muuttamalla vapaa-ajanasuntoja vakituiksi asunnoiksi siltä osin, kuin se on mahdollista mm. kaupunki-infra huomioon ottaen. Myös Heinolan asukkaiden työpaikka- ja muita liikkumisen mahdollisuuksia Heinolasta ja Heinolaan on keskeistä parantaa. Näissä asioissa elinvoimatoimiala tekee yhteistyötä sekä teknisen että hyvinvointitoimialan eri palvelualueiden kanssa. Lisäksi asuin- ja yritystonttien myyntiä tehostetaan edelleen. Tavoite on yhä paremmin saada myytävät tontit esiin eri markkinointikanaviin ja koota valmiita palveluratkaisuja sekä asuintontteja ostaville yksityisille kotitalouksille, että yrityksille.

Vierumäellä Suomen urheiluopiston alue on edelleen kasvun vaiheessa ja alueen kehittäminen yhdessä siellä toimivien yritysten ja maanomistajien kanssa jatkuu talousarvion suunnittelukaudella. Härkälän yritysalueen kehittämistä varten on tavoitteena käynnistää energiatehokkuutta ja kiertotalouden yritys-toimintaa edistävä hanke vuoden 2024 aikana. Kyseistä hanketta varten yhteistyöhön tarvitaan sekä alueen yrityksiä että LAB-ammattikorkeakoulua. Hanketoiminta ja hankerahoituksen saaminen on toimialan keskeinen kehittämiskohde.

Kaupungin keskustan pitäminen elinvoimaisena - mm. rantapuistosta perhepuistoon - on laaja kokonaisuus sekä maantieteellisenä alueena että toiminnan kehittämisen näkökulmasta. Asian eteenpäin viemisessä tarvitaan kaupunkiorganisaation kaikkia toimialoja, yrityksiä ja muita yhteisöjä sekä tietenkin Heinolan asukkaita. Myös vapaa-ajanasukkaita ja matkailijoita halutaan jatkossa saada yhä konkreettisemmin mukaan kaupungin kehittämiseen.

Kaupungin muutosohjelma etenee vuoden 2024 aikana, jolloin valmistaudutaan siihen, että elinvoimatoimialan palvelualueet siirtyvät osiksi muita kaupunkiorganisaation toimialoja vuoden 2025 alussa. Henkilöstöstä huolehtiminen muutosohjelman edetessä on

keskeistä, ettei osaajia menetetä. Yhtä lailla työn mahdollisimman tasainen jakautuminen ja toimivien työtilojen varmistaminen on oleellista ja vaikuttaa työhyvinvointiin.

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuuhenkilö: Elinvoimajohtaja Liisa Koski-Lukkari

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Rakennetaan TE2024-uudistuksen yhteydessä alueellinen kumppaniverkosto työllisyyden hoidon tavoitteiden saavuttamiseksi. Parannetaan yksityisten toimijoiden kanssa asukkaiden työpaikka- ja muita liikkumismahdollisuuksia Heinolasta ja Heinolaan. Toteutetaan HIT - Heinolan ilmastotiekartan ekologisia energiaratkaisuja ja edistetään kiertotaloutta.
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään kaupungin keskustan aluetta rantapuisto, torin alue, perhe- ja urheilupuisto huomioon ottaen yhdessä asukkaiden, yritysten ja muiden kumppaneiden kanssa. Kaavoitetaan ja kehitetään kaupungin alueita strategisen tavoitekartan ja asunto-ohjelman linjausten mukaisesti. Toteutetaan yhteistyöhankkeita yritysten, korkeakoulujen ja oppilaitosten kanssa työvoiman saamiseksi yrityksiin. Lisätään asumisen tarjontaa tonttimyöntien avulla ja vapaa-ajanasuntojen muuttamisella vakituisiksi asunnoiksi siellä, missä se on infrastruktuurin kannalta mahdollista.
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Käyttöön otetaan kaikilla palvelualueilla osallisuusohjelman mukaisia toimintatapoja yhteistyöhön asukkaiden, yrittäjien, yritysten ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Samalla rakennetaan ekosysteemisiä yhteistyöverkostoja. Panostetaan henkilöstön työhyvinvointiin toimivien työ- ja tilajärjestelyjen avulla ja huolehditaan henkilöstöstä muutosohjelman etenemisessä.
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetaan asuin- ja yritystonttien myyntiä kokoomalla kotitalouksille sujuvan arjen ja investoreille yritystoiminnan ratkaisuja. Uudistetaan hanketoiminta kaupungin kehittämishankkeiden toimintamalliksi ja hankerahoituksen saamista varten. Hankitaan tontti- ja raakamaata kaupungin kehittämisen kannalta keskeisiltä paikoilta kaupungin strategisen tavoitekartan ja asunto-ohjelman linjausten mukaisesti.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut (koko toimiala)

Tunnusluku	Toteutuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
TKI-hankkeiden määrä yritysten ja korkeakoulujen kanssa.	238,18 €		Neljä hanketta toteutettavina.
Työllisyyspalveluiden yrityskumppaneiden määrä	20	20	20
Myytyjen tonttien määrä			6-10 tonttia.
Vapaa-ajanasuntojen muuttaminen vakituisiksi asunnoiksi.			Kuusi
Nettomuutto			50 henkilöä.

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöstön liiallinen vaihtuvuus.	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1	Satsataan toimiviin työtiloihin ja tasataan työmääriä.	Elinvoimajohdaja

Hyvinvointilautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

Selite				1000e	1000e
TULOT	3 065 621	2 876 600	2 688 600	2 265 600	2 274 400
MENOT	-31 791 870	-32 506 500	-32 611 450	-33 346 600	-34 378 200
NETTO	-28 726 249	-29 629 900	-29 922 850	-31 081 000	-32 103 800

Tuloslaskelma, nettositovuus

Hyvinvointilautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e
TOIMINTATUOTOT	-				
Myyntituotot	960 796	712 500	620 000	621 000	621 000
Maksutuotot	916 309	896 000	728 800	792 800	792 800
Tuet ja avustukset	1 073 392	1 173 400	1 256 400	764 400	773 200
Muut toimintatuotot	115 124	94 700	83 400	87 400	87 400
Toimintatuotot	3 065 621	2 876 600	2 688 600	2 265 600	2 274 400
TOIMINTAKULUT	-				
Henkilöstökulut	-18 964 212	-19 023 600	-19 327 000	-20 027 800	-20 592 300
Palvelujen ostot	-5 346 763	-5 666 000	-5 628 800	-5 563 600	-5 515 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-644 428	-893 400	-712 850	-676 900	-758 600
Avustukset	-684 168	-806 700	-754 000	-752 400	-734 700
Muut toimintakulut	-6 152 299	-6 116 800	-6 188 800	-6 325 900	-6 777 000
Toimintakulut	-31 791 870	-32 506 500	-32 611 450	-33 346 600	-34 378 200
Toimintakate	-28 726 249	-29 629 900	-29 922 850	-31 081 000	-32 103 800
Rahoitustuotot ja -kulut	-11	0	0	0	0
Vuosikate	-28 726 260	-29 629 900	-29 922 850	-31 081 000	-32 103 800
Poistot ja arvonalentumiset	-512 090	-729 000	-564 000	-524 500	-282 200
Tilikauden tulos	-29 238 350	-30 358 900	-30 486 850	-31 605 500	-32 386 000

TOIMINNAN KUVAUS

Hyvinvointitoimialan kokonaistavoitteena on kaikkien asukkaiden hyvinvointi ja kaupungin elinvoimaisuuden kehittyminen.

Hyvinvointitoimiala vastaa kaupungin varhaiskasvatuspalveluiden, opetus- ja koulutuspalveluiden, nuorisoi-, kirjasto- ja liikuntapalveluiden sekä museotoiminnan järjestämisestä. Hyvinvointitoimiala vastaa osaltaan kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä sekä maahanmuuttajien kotouttamisesta ja heille järjestettävien palveluiden yhteensovittamisesta. Toimiala vastaa myös ennaltaehkäisevän päihdetyön tehtävistä.

Toimiala rakentuu varhaiskasvatukseen, opetuksen ja koulutuksen, virikkeellisen elämän sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueista. Luottamushenkilöhallintoon kuuluvat hyvinvointilautakunta ja sen liikunta- jaosto.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualueen kaikki toiminta toteuttaa kunnille annettua hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävää hyvinvointisuunnitelman, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman, ehkäisevän

työn suunnitelman, ikäihmisten hyvinvointisuunnitelman sekä maahanmuutto-ohjelman mukaisesti. Alueelliset ja paikalliset suunnitelmat pohjautuvat kaikki maakunnan kuntien hyväksymiin hyte-kärkiin. Palvelualueen toiminta koostuu hyte-työn organisoinnista yhdessä kaupungin poikkihallinnollisen hyvinvointiryhmän kanssa, tuesta toimialojen ennakkovaikutusten arviointien tekemiselle, lakisääteisen ehkäisevän työn toteutuksesta (päihteet - tupakka - pelaaminen - mielenterveys - kokonaisuudessa) sekä lapsiperheille, maahanmuuttajille ja ikäihmisille kohdenneusta sujuvan arjen tuesta. Palvelualueen talouden kokonaisuuteen kuuluvat em. lisäksi hyvinvointipalveluiden hallinnon, hyvinvointilautakunnan ja liikuntajaoston, vaikuttamistoi- mielinten (vanhus- ja vammaisneuvostot) sekä hyte-järjestöavustusten määrärahat.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Opetus- ja koulutuspalvelut vastaavat perus- ja lukiokoulutuksen sekä musiikkiopetuksen järjestämisestä. Sen tehtäviin kuuluvat myös Heinolassa tapahtuvan 2. asteen koulutuksen yhteistyön (Heinolan lukio, Koulutuskeskus Salpaus, Suomen urheiluopisto) edistäminen sekä Heinolassa annettavan ammatillisen koulutuksen edunvalvonta.

Koulutus järjestetään omana palveluna lukuun ottamatta vaativaa erityistä tukea tarvitsevien perusopetuksen oppilaiden opetusta. Opiskeluhoollon asiantuntijapalvelut on järjestetty Hyvinvointialueen (HVA) toimintana 1.1.2023 alkaen. Oppilasruokailu, kiinteistöjen hoito, siivous sekä vahtimestaripalvelut ostetaan sisäisenä palveluna kaupungin tekniseltä toimialta.

Varhaiskasvatuspalvelut

Varhaiskasvatuslaissa säädetään lapsen oikeudesta varhaiskasvatukseen. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista opetuksen, kasvatuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka.

Kunnallinen varhaiskasvatus sisältää seuraavat muodot: päiväkotit, esiopetus, perhepäivähoito ja avoin varhaiskasvatustoiminta. Heinolassa on viisi varhaiskasvatusaluetta. Lasten huoltajilla on mahdollisuus valita kunnallisen varhaiskasvatuspaikan vaihtoehtona lasten kotihoidon tuki tai yksityisen hoidon tuki,

jolloin lapsen hoitaja on kunnan hyväksymä yksityinen palveluntuottaja, jonka toimintaa kunta valvoo.

Virikkeellinen elämä -palvelualue

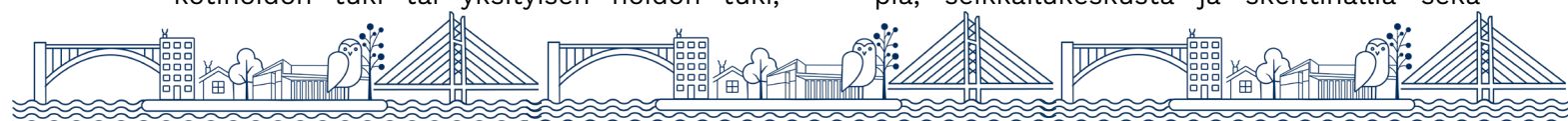
Virikkeellinen elämä palvelualue muodostuu kirjasto-, liikunta-, museo ja nuorisopalveluista:

Kirjastopalvelut ovat lakisääteinen peruspalvelu. Kirjaston tulee tarjota monipuolinen ja uudistuva kokoelma sekä tilat kuntalaisten käyttöön, opastaa ja ylläpitää erityisesti lasten monipuolista lukutaitoa. Kirjasto sijaitsee Kauppakadulla. Kirjastoauto palvelee kouluja ja päiväkoteja sekä maantieteellisesti koko Heinolan aluetta.

Museopalvelut tallentavat, tutkivat ja esittävät paikallista historiaa ja kulttuuria, joiden pohjalta toteutetaan kulttuuriperintökasvatusta ja elämyksiä museon eri kohderyhmille. Heinolassa on kolme museokohdetta: Heinolan kaupunginmuseo, Heinolan taidemuseo ja Lääninkivalteri Aschanin talo. Museotoiminta pohjautuu laajaan esinekokoelmaan, joka käsittää sekä kulttuurihistoriallista esineistöä että taideteoksia.

Liikuntapalvelut luovat edellytyksiä kunnan asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioiden. Liikuntapalveluiden tehtävänä on myös tukea kansalaistoimintaa (ml. seuratoiminta) sekä ylläpitää liikuntapaikkoja. Liikuntapaikkojen kunnossapito on ostettu teknisen toimelta. Liikuntapalvelut tuottavat kuntalaisille matalan kynnyksen ryhmätoimintaa: eläkeläisten ja soveltavan liikunnan ryhmiä, KKI-liikuntapalveluita työttömille ja yrityksille sekä koordinoi Harrastamisen Suomen mallia. Liikuntapalveluiden ylläpitämät liikuntatilat ja -paikat ovat uimahalli, jäähalli, Kirkonkylän liikuntahalli, urheilupuisto, kaupunginosakentät, ulkoilureitit sekä uimarannat.

Nuorisopalvelujen tehtävänä on, paikalliset olosuhteet huomioon ottaen, luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja -toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja ja tiloja sekä tukemalla nuorten kansalaistoimintaa. Nuorisopalvelujen vastaa perusnuorisotyöstä, etsivä nuorisotyöstä sekä koulunuorisotyöstä. Lisäksi nuorisopalvelut ylläpitävät bändikämppejä, seikkailukeskusta ja skeittihallia sekä

järjestävät erilaista toimintaa hankerahoituksella.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue

Palvelualueen toimintaympäristössä on tapahtunut viimeisen vuoden aikana merkittäviä organisaatio- ja lakimuutoksia. Heinolan kaupunki varautui niihin hyvin ja muutos on sujunut hallitusti. Vuoden 2023 resurssi vastaa hyvin muuttuneisiin tarpeisiin ja kaupungille siirtyneisiin vastuisiin ja tehtäviin. Edessä on kuitenkin edelleen valmistautuminen sekä TE-uudistukseen että kotouttamislain kokonaisuudistukseen vuosina 2024–2025. Palvelualue varautuu myös fyysisten toimitilojen muuttoon pois vanhalta Oikeustalolta kirjaston remontin valmistuttua.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Kirkkiksen koulun rakennushanke etenee vuonna 2024 siten, että Kirkkiksen koulun toiminta siirtyy väistöön Tommola-taloon 1.8.2024.

Kailaan koulun osana olevan Tommola-talon koulutoiminnan päättymistä 1.8.2026 lukien tarkastellaan. Koulutoiminta siirtyisi silloin Kailas-talolle.

Varhaiskasvatuspalvelut

Rainion päiväkodin toiminnan lakkauttamista esitetään 1.8.2024 lukien lapsimäärän vähentämisen vuoksi (hyvinvointilautakunta 26.9.2023, valtuusto 6.10.2023).

Kirkkiksen koulun rakennushanke etenee vuonna 2024 siten, että Kirkkiksen koulun tiloissa sijaitseva esiopetusryhmä siirtyy väistöön Tommola-taloon 1.8.2024.

Henkilöstömäärä sekä tilatarve vakiintuvat 1.8.2024 tasolle mikäli syntyvyudessa, muutto- liikkeessä, lainsäädännössä tai varhaiskasvatukseen osallistumisasteessa ei tapahdu muutoksia.

Virikkeellinen elämä -palvelualue

Kirjastotoiminta siirtyy väistötiloihin remontin ajaksi mahdollisesti keväällä 2024. Kirjastopalvelut palaavat vuoden 2025 aikana uuteen remontoituun tilaan. Taidemuseon remontti käynnistyy 2024 ja se avautuu esteettömänä ja uudistettuna vuonna 2025. Lääninkivalterin Aschanin talon pihapiirin ja talousrakennuksen palveluita kehitetään.

Vuonna 2024 raviradalle/Kippikselle suunnitellaan rakennettavaksi wc- ja pukutila. Vuonna 2025 suunnitteilla skeittipaikan rakentaminen perhepuistoon, kirkonkylän lähiliikuntapaikan rakentaminen Kirkkiksen yhteyteen sekä valaistuksen toteutus Kippiksen amatööriradalle. Vuodelle 2026 on suunnitteilla yleisurheilukentän pinnoitteen uusiminen.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palvelualue

Lapsiperheiden, ikäihmisten sekä kotoutujien sujuvan arjen tuki painottuen kaikille tarjolla olevaan yhteisölliseen ja ryhmämuotoiseen toimintaan. Hyte-työ ja opiskeluhuollon yhdyshenkilötehtävät hyvinvointialueen suuntaan.

Opetus- ja koulutuspalvelut

Yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittäminen siten, että rakenne ja toimintatavat ovat yhtenevät kaikissa kouluissa. Henkilöstön tunne- ja vuorovaikutuskoulutusta siten, että henkilöstön taidot kohdata nuori ja lapsi arjessa kasvavat. Osallisuus suhteessa toimintaan ja päätöksentekoon kasvaa eri menetelmin kuten esim. digiagentit, minuuttikyselyt, lapsivaikutusten arvioinnit.

Varhaiskasvatuspalvelut

Kolmitasoisien tuen sisältöjen ja prosessien kehittäminen siten, että yhteistyörakenteet sekä toimintatavat ovat pedagogisesti perusteltuja ja toimivat arjessa. Varhaiskasvatuksen laatutyöllä varmistetaan varhaiskasvatuksen tasalaatuisuus ja lapsen hyvinvointi. Kansallisen arviointijärjestelmä Valssin yhdistäminen paikalliseen varhaiskasvatuksen CAF2020-asiakirjaan sekä prosessiin aloitetaan.

Virikkeellinen elämä -palvelualue

Virikkeellisen elämän palveluiden muokkaaminen ajanmukaiseksi vastaamaan lisääntyvän vapaa-ajan tarpeita.

Liikuntapalveluiden ohjaustoiminnan painottaminen yhä enemmän inaktiivisten kuntalaisten paikallaan olon vähentämiseen ja liikkeen lisäämiseen. Liikuntapalvelut panostavat yhteistyön kehittämiseen hyvinvointialueen

kanssa. Nuorisopalvelut vastaavat yhä tehokkaammin nuorten tarpeisiin muuttuvassa toimintaympäristössä nuorten tarpeiden mukaisesti.

INVESTOINNIT

Kirjaston uudistaminen vastaamaan nykyajan tarpeita. Taidemuseon uudistus ja korjaus ajanmukaiseksi, niin että esteettömyys ja saatavuus on huomioitu.

Hyvinvointilautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit	1000e				
MENOT	-19	-319 000	-270 000	-70 000	-235 000
NETTO	-19	-319 000	-270 000	-70 000	-235 000

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuhenkilö: Hyvinvointijohtaja Pirjo Hepo-Oja

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Kokemus arjen sujuvuudesta lisääntyy. Mittari: Hyvinvointi-indeksi, HYTE -kerroin, asukaskyselyt
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Palveluiden ja toiminnan viestintä on monipuolista ja kattavaa. Mittari: Erilaisten viestintätoimepiteiden määrä erilaisissa viestintäkanavissa.
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Päätösten ennakkovaikutusarviointien vahvistaminen koko kaupungissa. Mittari: yhteistyössä eri toimialojen kanssa tehtyjen ennakkovaikutusarviointien määrä Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen Mittari: KEVA-kyselyissä esihenkilötyön arviointi (> 3.8)
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Muutosohjelman läpivienti; käyttötalouden tasapaino Mittari: talouden seuranta, toimintakate

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
HYTE-kerroin €/ asukas (Sotkanet)	169,53 €/ oppilas	20,6 €/ as	20,6 €/ asukas
Varhaiskasvatus €/asukas	421,74 €	439 €	441 €
€/lapsi (Heinolan kaikki alle kouluikäiset)	11.355,17 €	12 169 €	12 637 €
Perusopetus €/asukas	729 €	740 €	779 €
€/oppilas	9856 €	10 052 €	10 564 €
Lukiokoulutus €/asukas	118 €	123 €	130 €
€/opiskelija	11 336 €	11 352 €	11 612 €
Musiikkiopisto €/asukas	33,24 €	32 €	32 €
€/opiskelija	1097 €	1066 €	1165 €
€/opetustunti	63,38 €	61,06 €	65 €
Peruskoulun suorittaneiden osuus/% 9. luokkalaisista	98 %	100 %	100
Virikkeellinen elämä nettokustannukset €/asukas	216	225 €	243
Virikkeellisen elämän (kirjasto, liikunta, nuoriso ja museo) omatoimiseen ja ryhmätoimintaan osallistuneet	313 454	310 000	200 000
Kirjaston fyysiset käynnit ka / asukas	7,9	8	8
Kirjaston kokonaislainaus ka / asukas	12,3	13	13
Ulkopuolinen rahoitus/€	341 842	493 000 €	200 000
• varhaiskasvatuspalvelut			
• opetus- ja koulutuspalvelut	386 735	430 000 €	
• virikkeellinen elämä			
- hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen	197 962	160 000 €	

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöstön rekrytointihaasteet; henkilöstön saatavuus	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 1 ■	Oppilaitosyhteistyö, korkeakouluharjoittelijat Oppisopimuskoulutus vahva markkinointi ja hyvä työnantajakuva	Hyvinvointijohtaja, Koulutusjohtaja, Hyvinvointipäällikkö, Varhaiskasvatusjohtaja, Palvelualuejohtaja Virikkeellinen elämä
Hallinnollisten järjestelmien muutos takeltelee	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Järjestelmät toimivat tehokkaasti ja yhteensopivasti, eivätkä aiheuta liiallista työajan kohdistamista.	
Kiinteistöjen / toimipisteiden rakentamisen tai perusparannusten viivästyminen	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Sitoutunut yhteistyö projektien eri tahojen kanssa.	
Talouden taantuma	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Vahva pitkäntähtäimen suunnittelu ja ennakointi, valmistelu	
Muut ajassa olevat ulkoiset uhkat	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 1 ■	Tietoisuus asioista ja valmiudet toimia tarvittaessa	

Teknisen lautakunnan toimiala

Teknisen lautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e
TULOT	23 800 558	17 899 300	19 201 600	19 952 700	20 374 500
MENOT	-25 038 781	-19 336 800	-19 985 900	-20 068 300	-20 343 800
NETTO	413 284	-80 000	781 700	1 450 600	1 596 900

Tuloslaskelma

Teknisen lautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e
TOIMINTATUOTOT	-				
Myyntituotot	10 546 419	8 922 700	9 341 000	9 878 100	10 084 700
Maksutuotot	8 551	0	8 000	8 000	8 000
Tuet ja avustukset	400 510	206 100	416 700	416 700	416 700
Muut toimintatuotot	12 845 077	8 770 500	9 435 900	9 649 900	9 865 100
Toimintatuotot	23 800 558	17 899 300	19 201 600	19 952 700	20 374 500
Valmistus omaan käyttöön	1 651 507	1 357 500	1 566 000	1 566 200	1 566 200
TOIMINTAKULUT	-				
Henkilöstökulut	-8 228 329	-6 342 600	-6 519 400	-6 747 400	-6 943 700
Palvelujen ostot	-8 754 622	-7 584 700	-7 476 000	-7 240 300	-7 285 700
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 119 232	-3 957 300	-4 484 600	-4 499 500	-4 522 900
Avustukset	-11 564	-106 400	-111 500	-111 500	-111 500
Muut toimintakulut	-2 925 034	-1 345 800	-1 394 400	-1 469 600	-1 480 000
Toimintakulut	-25 038 781	-19 336 800	-19 985 900	-20 068 300	-20 343 800
Toimintakate	413 284	-80 000	781 700	1 450 600	1 596 900
Rahoitustuotot ja -kulut	-645 681	-636 200	-1 176 600	-1 247 400	-1 157 700
Vuosikate	-232 397	-716 200	-394 900	203 200	439 200
Poistot ja arvonalentumiset	-7 649 053	-9 255 000	-8 165 700	-7 984 300	-8 073 200
Tilikauden tulos	-7 881 450	-9 971 200	-8 560 600	-7 781 100	-7 634 000

Tekniikka pl. Vesilaitos ja Tilakeskus, sitova taso toimialan netto

	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e
TULOT	8 696 941	5 857 200	6 372 100	6 372 400	6 372 500
MENOT	-15 208 516	-10 938 400	-10 726 400	-10 944 800	-11 129 000
NETTO	-5 609 768	-4 121 200	-3 413 300	-3 631 200	-3 815 300

Tuloslaskelma, nettositovuus

Selite	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025 1000e	TS 2026 1000e
TOIMINTATUOTOT	-				
Myyntituotot	6 720 170	4 548 700	4 845 800	4 846 100	4 846 200
Maksutuotot	8 551	0	8 000	8 000	8 000
Tuet ja avustukset	397 933	206 100	416 700	416 700	416 700
Muut toimintatuotot	1 570 286	1 102 400	1 101 600	1 101 600	1 101 600
Toimintatuotot	8 696 941	5 857 200	6 372 100	6 372 400	6 372 500
Valmistus omaan käyttöön	901 807	960 000	941 000	941 200	941 200
TOIMINTAKULUT	-				
Henkilöstökulut	-6 130 725	-4 358 300	-4 482 000	-4 660 100	-4 810 900
Palvelujen ostot	-6 238 639	-4 255 300	-3 570 300	-3 608 100	-3 630 500
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 111 807	-1 628 100	-1 847 900	-1 841 900	-1 843 900
Avustukset	-11 564	-106 400	-111 500	-111 500	-111 500
Muut toimintakulut	-715 781	-590 300	-714 700	-723 200	-732 200
Toimintakulut	-15 208 516	-10 938 400	-10 726 400	-10 944 800	-11 129 000
Toimintakate	-5 609 768	-4 121 200	-3 413 300	-3 631 200	-3 815 300
Rahoitustuotot ja -kulut	-62	0	0	0	0
Vuosikate	-5 609 830	-4 121 200	-3 413 300	-3 631 200	-3 815 300
Poistot ja arvonalentumiset	-2 855 370	-3 137 000	-3 080 600	-3 049 300	-2 999 100
Tilikauden tulos	-8 465 199	-7 258 200	-6 493 900	-6 680 500	-6 814 400

INVESTOINNIT

Investointien taso leikkautuu merkittävästi vuonna 2024 edellisiin vuosiin verrattuna. Pääosa toimialan investointimenoista muodostuu huoltovarmuus- ja välttämättömyysinvestoinneista. Kirkonkylän koulun hankesuunnittelu on valmistumassa, ja toteutus ajoittuu vuosille 2024–26. Hankesuunnitelman hyväksymisvaiheen yhteydessä päätetään hankkeen täsmällisemmästä rahoitusvaihtoehdosta, kun hanke laitetaan kilpailutukseen. Koulun toteutus palautettiin uudelleenvalmisteluun kesällä 2023, kun hankkeen kustannukset koettiin liian korkeiksi. Samalla palautuksessa hankkeen kustannuskatoksi määritettiin 10,6 M€.

Tilakeskuksen investointitaso laskee edelleen ja tilakeskus valmistautuu kaupungin rakennuskannan ylläpitoon sekä muutosohjelman mukaisiin säästövaatimuksiin. Kuntatekniikan investoinneissa painottuvat vuonna 2024 katu- ja vesihuollon rakentaminen sekä vesihuollossa vesilaitoksen digitalisoinnin lisääminen sekä vesilaitoksen verkostosaneeraukset.

Jatkuviin perusluonteisiin investointimenoihin kuuluvat mm. asfaltointikohteet, katuvalaistus, routavaurioiden korjaus sekä pumppaamoiden ja vesihuoltoverkoston saneeraus. Kuntatekniikan investointisuunnitelmassa on huomioitu koko taloussuunnittelukauden tavoite edistää kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja kaupunkiympäristön esteettömyyttä.

Liikenteen ja kaupunkiympäristön suunnittelussa priorisoidaan kestävätkä liikkumismuodot ja hyvinvointi sekä strategiset tulevaisuusinvestoinnit. Investoinneilla toteutetaan kaupungin hyvinvointityön (Hyte), Hinku-sitoumuksen sekä seudullisen liikennejärjestelmäsuunnitelman ja MAL-sopimuksen tavoitteita.

Teknisen lautakunnan toimiala	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit	1000e				
TULOT	9 394	4 800 000	0	0	0
MENOT	-25 191	-14 582 000	-9 360 000	-9 145 000	-7 795 000
NETTO	-15 797	-9 782 000	-9 360 000	-9 145 000	-7 795 000

Kadunrakennus	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit	1000e				
TULOT	375	0	0	0	0
MENOT	-6 105	-9 364 000	-5 855 000	-4 595 000	-1 865 000
NETTO	-5 729	-9 364 000	-5 855 000	-4 595 000	-1 865 000

HANKEKOHTAISET YLI 1,5 MILJ. EURON INVESTOINNIT

PRISMAN KIERTOLIITTYMÄ					
	KOKONAIS- KUSTANNUS	KÄYTETTY AIKAISEMPINA VUOSINA	TA 2023	TA 2024	KÄYTTÖ MYÖHEMMIN
MENOT	-2 800 000	0	-300 000	-2 500 000	0
NETTO	-2 800 000	0	-300 000	-2 500 000	0

KÄVELYN JA PYÖRÄILYN OLOSUHTEIDEN KEHITTÄMINEN					
	KOKONAISKUS- TANNUS	KÄYTETTY AIKAISEMPINA VUOSINA	TA 2023	TA 2024	KÄYTTÖ MYÖHEMMIN
TULOT	375 000	375 000	0	0	0
MENOT	-4 536 000	-2 316 000	-1 220 000	0	-1 000 000
NETTO	-4 161 000	-1 941 000	-1 220 000	0	-1 000 000

MUSTIKKAHAAN KATU					
	KOKONAISKUS- TANNUS	KÄYTETTY AIKAISEMPINA VUOSINA	TA 2023	TA 2024	KÄYTTÖ MYÖHEMMIN
Investoinnit	1000 e	1000e			
MENOT	-2 916 000	-66 000	-1 000 000	-1 000 000	-850 000
NETTO	-2 916 000	-66 000	-1 000 000	-1 000 000	-850 000

KAIVOKADUN SANEERAUS					
	KOKONAISKUS- TANNUS	TP 2022	TA 2023	TA 2024	KÄYTTÖ MYÖHEMMIN
MENOT	-2 579 000	-379 000	-500 000	-1 000 000	-700 000
NETTO	-2 579 000	-379 000	-500 000	-1 000 000	-700 000

TOIMINNAN KUVAUS

Tekniikkatoimiala palvelee koko kaupunkiyhteisöä ja kaupunkiorganisaation muita toimialoja tuottamalla toimivan ja viihtyisän kaupungin edellyttämiä yhdyskuntateknisiä palveluita sekä toimitila-, ruoka- ja siivouspalveluita. Toimialan organisaatioon kuuluu kolme palvelualueita: kuntatekniikka, tilakeskus sekä ruoka- ja siivouspalvelut.

Toimialan luottamushenkilöhallinnosta vastaa tekninen lautakunta.

Kuntatekniikan palvelualue vastaa katujen ja kunnallistekniikan, puistojen ja puistometsien, leikkipaikkojen, ulkoliikuntapaikkojen ja muiden yleisessä käytössä olevien ulkoalueiden suunnittelusta, rakentamisesta ja ylläpidosta. Kaupungin vesilaitos muodostaa palvelualueeseen kuuluvan taseyksikön.

Kuntatekniikkaan kuuluvat myös sataman, laituri- ja kaivonhoito- ja kaupungin metsäomaisuuden hoito sekä kaupungin vesialueiden kalastuksenhoitoon liittyvät tehtävät. Lisäksi palvelualue vastaa kaupungin soravaroista, ylijäämämaiden ja lumen vastaanotosta sekä kaupungin konekeskus- ja korjaamotoiminnoista.

Tilakeskuksen palvelualue huolehtii kaupungin omistamien rakennusten ja osakehuoneistojen sekä vuokratilojen huollosta, kunnossapidosta sekä korjausten järjestämisestä. Tilakeskus vastaa kaupungin omistukseen rakennettavien toimitilojen hankesuunnittelusta, suunnittelun ohjauksesta ja rakennuttamisesta käyttäjien tarpeiden mukaan.

Tilakeskus vastaa myös kaupungin omistamista julkista tiloilta kuten torista.

Ruoka- ja siivouspalvelujen palvelualue tuottaa kaupunkiorganisaation sisäisiä tukipalveluita ja asiakaspalveluita.

- Ruokapalvelu tuottaa ateriapalvelut kaupungin päivähoito-, esiopetus- ja kouluyksiköille sekä lukiolle.
- Siivouspalvelu tuottaa siivouspalveluja kaupungin toimitiloissa ja toiminnassa oleviin tiloihin. Ulkoista siivouspalvelumyyntiä on vähäisessä määrin. Palvelut tuotetaan pääosin omana tuotantona.

Palvelut tuotetaan pääosin omana tuotantona, mutta myös ostopalveluina ja yhteistyössä seudullisesti kuten jätehuolto, pelastustoimi ja joukkoliikenne.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Kaupungin strategian ja toimialan tavoitteiden toteuttaminen edellyttää kaupungin digitaalisen tietokarttatoimien toteuttamista, kuten tiedolla johtamisen lisäämistä ja sähköisiä palveluja, jotta asukkaiden ja asiakkaiden tarpeisiin pystytään vastaamaan. Toimiala syventää yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, laajentaa projektitoimintaa työskentelyä ja parantaa hanke- ja projektitoiminnan edellytyksiä ja siirtää havaittuja hyötyjä palvelutuotantoon.

Hyvinvointialueuudistus edellyttää elinvoimaisen kaupunkikehittämisen jatkamista, koska elinvoimaisuus luo lähtökohdat ja perustan kaupungin tuloille sekä menestymiselle tulevaisuudessa. Kaupungin tulee tarkastella kriittisesti niin palvelutuotantoa ja palveluverkkoa kuin elinvoimaan liittyviä tai elinvoimaa parantavia palveluja. Muutos edellyttää esimerkiksi kiinteistöomaisuuden vähentämistä, automatisaatiota, parempaa omaisuuden hallintaa, järjestelyjä ja täsmällisempää omistajanohjausta. Uudistusten tulee edistää toimipisteiden tilojen käyttötehokkuutta ja järjeistä palveluverkkopäätösten mukaisia tilaratkaisuja, jotta rakennusinvestointien hyödyt saadaan toteutumaan sekä uudistettua toimipisteiden arkitoiminnan malleja ja toimialojen yhteistyötä.

Asiakaspalvelun ja asiakaslähtöisen toimintatavan kehittämistä jatketaan edelleen asiakastarpeiden ja toimintaympäristön muutosten sekä vaatimusten mukaisesti.

- Dokumentaation sähköistämistä ja palvelujen digitalisointia jatketaan
- Verkkokaupasta hankittavia palveluja lisätään ja olemassa olevia kehitetään
- Hyödynnetään omien ja ulkoisten tietojärjestelmien tietovarantoja palveluissa ja palvelutuotannossa
- Kohdistetaan viestintää investointien ja asiakastarpeiden mukaisesti
- Otetaan asteittain käyttöön CRM-järjestelmä

Kiinteistöomistamisen ja tilahallinnan järjestelyt jatkuvat vuonna 2024 muiden kaupungin omistamien yli 90 kiinteistön osalta.

- Järjestelyjen tavoitteena on kasvattaa Tilakeskuksen tuloja ja vähentää menoja: vähentää kaupungin kiinteistötaetta, poistoja ja käyttökuluja sekä kasvattaa tila- ja energiatehokkuutta
- Kun kaupungin sisäisissä tilavuokrissa siirryttiin vuonna 2021

pääomavuokrakäytäntöön, niin vuonna 2024 täsmennetään vuokranmääräytymisperusteita

Vesihuollon toimintavarmuutta lisätään

- jatkamalla pohjavesiottamoiden suunnittelua, uudistuksia ja vesihuoltoon liittyvien palveluiden automatisointia (mm. etäluettavat mittarit, sähköiset palvelut)
- benchmarkkaamalla sekä yhteiskehittämällä vesihuoltotoimintoja, hankintoja ja osaamista seudullisesti
- asiakaslähtöisemmällä palveluilla, palveluliiketoiminnan elementtejä hyödyntämällä ja seudullisen yhteistyön mahdollisuuksilla (hankinnat, saneeraukset, henkilöstön koulutus ym.).

Ruokapalveluissa siirryttiin Kailas-talon kylmäkeittiötuotantomalliin, jonka hyödyt saadaan näkyviksi vuoden 2024 aikana.

Yhdyskuntainfrastruktuurissa parannetaan Vierumäen kaavoitusta tukevia ratkaisuja (vesihuolto). Vierumäen Infra Oy:n tarkastellaan seuraavia vesihuollon toiminta-alueiden laajennuksia ja vastuita vesihuollon toiminta-alueissa sekä Vierumäkeä kehittävien logististen yhteyksien parantamista. Konkreettisesti vesihuollon kehittäminen tarkoittaa muun muassa Vierumäen vesihuollon tason nostamista siirtolinjoja parantamalla, väylien laadun nostamista ja kaavoituksellisia toimia sekä niiden edistämistä jo käytettävissä olevilla MRL:n menettelyillä (alueelliset

poikkeamismenettelyt). Ratkaisuihin huomioidaan Vuolenkoskentien suuntainen laajentuminen ja seudullinen yhteistyö mm. Lahti Aqvan kanssa.

Satama-alue ja sen yhteys keskustan elinvoiman kasvamiseksi otetaan tarkasteluun määrärahojen asettamisrajoissa. Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja kaupunkiympäristön esteettömyyttä edistetään muun muassa tulevien saneerausten yhteydessä. Liikenteen ja kaupunkiympäristön suunnittelussa priorisoidaan kestävätkä liikemismuodot ja hyvinvointiin vaikuttavat tekijät.

Tekniikkatoimiala painottaa vastualueellaan ja investointien suunnittelussa kuin toteutuksessa ilmastotyön, energiatehokkuuden sekä Lahden seudun MAL-sopimuksen tavoitteiden edistymistä sekä hakee aktiivisesti toimien tekemiseen tarvittavia rahoituksia. Toimiala pystyy vaikuttamaan esimerkiksi energia- ja ilmastokysymyksiin hankinnoilla, ostopalvelusopimuksilla ja omilla toiminnallisilla valinnoilla sekä työskentelytavoilla.

Toimiala toteuttaa toiminnallisia uudistuksia muutosohjelman toteuttamiseksi.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

- Muutosohjelma ja sen toimet sekä organisaatiouudistuksen edellyttämät toimet
- Investointitason mitoittaminen 6,8 M€ tasolle (enintään vuosikate)

Toiminnalliset tavoitteet

Vastuuhenkilö: Teknisen toimen johtaja Keijo Houhala

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
<p>Hyvinvoinnin kasvu</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointi lisääntyy • Toimiva arki • Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> - Priorisoidaan esteettömyyttä edellyttävät kaupunkirakenteet (tilat, hissitarpeet, väylät ym.) - Pidetään hyvänä puistojen ja liikkumisväylien asiakastyytyvää verrattuna vastaaviin kuntiin - Toteutetaan sekä edistetään uusituvan energian järjestelmiä (esim. aurinkosähkö- ja maalämpöjärjestelmiä) - Seurataan tavoitteiden toteutumista Hinku- ja KETS raportoinnista
<p>Uudistuva työ ja asuminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muuttovoiton vahvistaminen • Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä • Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> - Lisätään houkuttelevuutta ja elinvoimaa kaupunkiympäristö- ja liikenneverkkoinvestoinneilla - Huoltovarmuuden turvaamiseksi ja korjausvelan kasvun estämiseksi huomioiden määrärahat (ml. investoinnit) - Hyödynnetään kehittyvää ja osallistavaa korkeakoulu yhteistyötä (ml. Salpaus) oppivan organisaation toteuttamiseksi
<p>Vahva kaupunkiyhteisö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laadukas päätöksenteko • Osallisuuden vahvistaminen • Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> - Kehitetään ja hyödynnetään rakennus- ja yhdyskuntainfrastruktuurin tietojärjestelmiä - Työhyvinvointiin panostaminen (työhyvinvointikyselyn tulokset hyvällä tasolla) - Kootaan systemaattisesti asukas- ja asiakaspalautetta sekä viestitään kaupungin digikanavissa
<p>Kestävä talous</p> <ul style="list-style-type: none"> • Velkamäärän vähentäminen • Käyttötalouden tasapaino • Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> - Optimoidaan kaupungin toimipisteet palveluverkkotarkastelulla ja parannetaan tilatehokkuutta - Otetaan käsittelyyn vesilaitoksen korjausvelka-analyysi johtopäätökset (seudullinen yhteistyö) - Tehdään kaupungin metsäomaisuudesta käyttötarkoitukseluokitus ja hyödynnetään omaisuuseriä (mm. kaupunkipuistoa hiilinieluna) - Tiivistetään muutosohjelman periaatteiden mukaisesti kaupungin sisäistä yhteistyötä ja omistajanohjauksella ulkoista palvelutuotantoa - Tarkastellaan seutukunnallisesti yhteistyötapoja, -mahdollisuuksia ja muuta synergiaa

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Katujenhoidon kustannus, €/m ²	1,61	1,16	1,20
Vuotoveden osuus jätevedenpuhdistamon vastaanottamasta vesimäärästä, %	38,9%	45%	40%
Ateriasuoritteiden keskimääräinen tuotantokustannus, €	3,65	3,20 (Hoivapalveluateriat poistuivat)	3,20
Siivouspalvelun tuntikohtainen kokonaiskustannus, €/h (ei sisällä sotealueen kohteita)	20,20 sis.siivoustyön, pesuaineet ja pienvälineet 22,20 sis. siivoustyön, pesuaineet ja pienvälineet, jätessäkit, wc- ja käsipyhyepaperit sekä vaihtomatot		

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöstöriski (henkilöstön vaihtuma ja rekrytoinnin onnistumisen epävarmuus)	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 3 ■	Ennakoiva henkilöstösuunnittelu. Hiljaisen tiedon siirron varmistaminen. Positiivinen työnantajakuva	Rakennuspäällikkö, Kiinteistöpäällikkö, Palvelupäällikkö
Hankintojen aikataulun venyminen	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 ■	Hankinta-asioiden koulutus ja ohjeistus. Investointisuunnitelma pitemmälle ajanjaksolle. Ennakoiva työsuunnittelu.	Rakennuspäällikkö, Kiinteistöpäällikkö, Palvelupäällikkö
Äkillinen toimintahäiriö ruokapalveluissa (sähkön- tai vedenjakelun häiriö, muu toimitushäiriö tms.)	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 1 ■	Varastossa väh. 2 päivän valmiusruoka. Sovittu ilmoitusjärjestelyt vesihuollon tai sähkönjakelun suhteen. Ruokapalvelun omavalvonnassa ohjeet äkillisiin toimintahäiriöihin.	Palvelupäällikkö
Vesihuoltolaitoksen äkillinen kriisi	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 1 ■	Varautumissuunnitelmat ajan tasalla	Rakennuspäällikkö
Liikenneonnettomuus pohjavesialueella	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 ■	Varautumissuunnitelmat ajan tasalla	Rakennuspäällikkö
Teollisuudessa onnettomuustilanne	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 ■	Varautumissuunnitelmat ajan tasalla	Rakennuspäällikkö

Lupa- ja valvontalautakunnan toimiala

Sitova taso toimialan netto

Lupa- ja valvontalautakun- nan toimiala	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e	1000e
TULOT	595 629	564 500	563 500	564	564	564
MENOT	-1 146 178	-1 327 900	-1 300 400	-1 330	-1 351	-1 351
NETTO	-474 867	-743 400	-716 900	-746	-767	-767

Tuloslaskelma, nettositovuus

Lupa- ja valvontalautakun- nan toimiala	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Selite				1000e	1000e	1000e
TOIMINTATUOTOT	-					
Myyntituotot	137 595	154 000	154 000	154	154	154
Maksutuotot	443 610	410 500	409 500	410	410	410
Tuet ja avustukset	14 211	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	212	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	595 629	564 500	563 500	564	564	564
Valmistus omaan käyttöön	75 687	20 000	20 000	20	20	20
TOIMINTAKULUT	-					
Henkilöstökulut	-728 223	-808 600	-782 300	-807	-827	-828
Palvelujen ostot	-378 874	-465 000	-464 000	-465	-466	-465
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-8 656	-15 500	-15 500	-18	-18	-18
Avustukset	-200	-500	-500	-1	-1	-1
Vuokrakulut	-30 868	-37 800	-37 600	-38	-38	-38
Muut toimintakulut	643	-500	-500	-1	-1	-1
Toimintakulut	-1 146 178	-1 327 900	-1 300 400	-1 330	-1 351	-1 351
TOIMINTAKATE	-474 862	-743 400	-716 900	-746	-767	-767
Rahoitustuotot ja -kulut	-5	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	-474 867	-743 400	-716 900	-746	-767	-767
Poistot ja arvonalentumiset	-12 687	-12 000	-4 000	-16	-33	-28
TILIKAUDEN TULOS	-487 554	-755 400	-720 900	-762	-800	-795

INVESTOINNIT

Sähköisen lupa-asiointin uusiminen sekä investoinnit valtion tietojärjestelmien muutoksiin.

Lupa- ja valvontalautakun- nan toimiala	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit				1000e	1000e	1000e
MENOT	0	-25 000	-35 000	-25	-25	0
NETTO	0	-25 000	-35 000	-25	-25	0

TOIMINNAN KUVAUS

Lupa- ja valvontatoimiala tuottaa lain edellyttämät palvelut Heinolan kaupungissa ja Hartolassa rakennusvalvonnan osalla sekä Heinolassa, Hartolassa, Iitissä ja Sysmässä ympäristönsuojelun osalla.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA SEN MUUTOKSET

Lupa- ja valvontatoimialan tavoitteiden toteuttaminen ja työntehostaminen edellyttää sähköisten palveluiden jatkuvaa kehittämistä asiakasystävällisemmäksi sekä niiden ottamista käyttöön koko toimialan osalla. Digitaalisen toteuttaminen ja kehittäminen.

Toiminnan painopistealueet KEVA -kyselystä nousseet asiat

Ympäristönsuojelu

- Yhteistyön parantaminen palvelualueiden välillä
- Osaavan henkilöstön saaminen ja organisaatiossa pitäminen
- Henkilöstön työkyvyn ylläpitäminen

Rakennusvalvonta

- Yhteistyön parantaminen palvelualueiden välillä
- Osaavan henkilöstön saaminen ja organisaatiossa pitäminen
- Tehtävien ja töiden jakautuminen

Lupa- ja valvontatoimiala tuottaa kunnan lakisääteiset ympäristönsuojeluviranomaisen ja rakennusvalvontaviranomaisen tehtävät Heinolassa sekä yhteistyösopimuksella Hartolan, Iitin ja Sysmän kuntien ympäristönsuojelun viranhaltijapalvelut sekä Hartolan kunnan rakennusvalvonnan viranhaltijapalvelut. Lupa- ja valvontatoimiala tilaa ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävät Päijät-Hämeen hyvinvointikuntayhtymältä. Näitä ovat terveysvalvonta ja eläinlääkäripalvelut.

Toimiala muodostuu kahdesta palvelualueesta / yksiköstä: ympäristönsuojelu ja rakennusvalvonta. Lupa- ja valvontatoimiala on osa elinvoiman, maankäytön ja kuntatekniikan muodostamaa dynaamista palveluketjua, joka markkinoinnin, maanhankinnan, kaavoituksen,

tonttien ja infran rakentumisen kautta vaikuttaa yritysten ja asukkaiden sijoittumiseen paikkakunnalle. Tavoitteena on hoitaa lupien käsittely sujuvasti ja oikeudenmukaisesti. Uusien lupien lisäksi tehdään jatkuvaa valvontaa, jonka tavoitteina ovat elinympäristön terveellisyys, turvallisuus ja monipuolisuus sekä tasapuolinen kilpailuympäristö ja oikeudenmukainen kiinteistöveroitus.

Toimialan tuottamalla ympäristön ja rakennetun ympäristön tiedolla karsitaan riskejä ja luodaan mahdollisuuksia muille toimialoille ja asiakastarpeille.

Toimintaympäristön muutokset ja näiden vaikutus strategiaan

Toimialan tavoitteiden toteuttaminen edellyttää tiedolla johtamisen lisäämistä ja sähköisten palvelujen kehittämistä, jotta asiakkaiden palvelutarpeisiin pystytään vastaamaan. Mm. ilmastokysymykset vaikuttavat lupa- ja valvontatoimialan antamaan neuvontaan ja ohjaamiseen.

TOIMINNAN PAINOPISTEALUEET

- Lupa- ja valvontatehtävien sekä palveluprosessien arkitoiminnan varmistus
- Tiedolla johtamista ja viestintää kehitetään asiakastarpeiden mukaisesti
- Opiskelija- ja hankeyhteistyömahdollisuuksia hyödynnetään uuden tiedon arki-soveltamiseen

Ympäristönsuojelu

Vuonna 2022 ei ole tiedossa merkittäviä lainsäädännöllisiä muutoksia toimintaympäristössä, mutta sote-uudistuksen heijastusvaikutuksiin kannattaa varautua.

Rakennusvalvonta

Maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) uudistuksen odotetaan tulevan voimaan vuonna 2022. Tämän hetken tietojen mukaan se voi muuttaa kunnan rakennusvalvonnan tehtäviä.

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Vastuuhenkilö: johtava rakennustarkastaja ja vastaava ympäristönsuojeluntarkastaja

Strateginen päämäärä	Toimialan tavoite 2024
Hyvinvoinnin kasvu <ul style="list-style-type: none"> Hyvinvointi lisääntyy Toimiva arki Hiilineutraali ja resurssiviisas Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Toimialojen välisen yhteistyön lisääminen. Asiantuntemus ja tuki muille toimialoille. Tasapuolinen ja oikeudenmukainen valvonta valvontasuunnitelmien mukaisesti.
Uudistuva työ ja asuminen <ul style="list-style-type: none"> Muuttovoiton vahvistaminen Dynaaminen ja uudistuva elinkeinoelämä Monipaikkainen Heinola 	<ul style="list-style-type: none"> Hyvä palvelukokemus, viranomaisprosessien ja toteuttavan organisaation keskinäistarkastelu ja sujuva lupakäsittely. Edistetään asumisen lisäämistä Vierumäen urheilupuiston alueella.
Vahva kaupunkiyhteisö <ul style="list-style-type: none"> Laadukas päätöksenteko Osallisuuden vahvistaminen Hyvinvoiva henkilöstö ja hyvä johtaminen 	<ul style="list-style-type: none"> Työhyvinvointiin panostaminen (työhyvinvointikyselyn tulokset hyvällä tasolla). Henkilöstön pysyvyyden varmistaminen. Digitaalisen asioinnin parantaminen ja digitalisaation lisääminen.
Kestävä talous <ul style="list-style-type: none"> Velkamäärän vähentäminen Käyttötalouden tasapaino Kasvua tukevat tulevaisuusinvestoinnit 	<ul style="list-style-type: none"> Keskeneräisten rakennuslupien selvitystyötä jatketaan. Rakennusvalvonnan taksaa tarkastetaan 2024 siten, että kulut kattavat menot. Ympäristötoimen sähköinen arkisto otetaan käyttöön. Selvitetään yhteisen lupa- ja valvontalautakunnan perustamisesta Hartolan kanssa.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut

Tunnusluku	Toteutuma 2022	Ennuste 2023	Tavoite 2024
Rakennuslupien käsittelyaika (siitä, kun piirustukset kunnossa)	keskimäärin 23 päivää	30 päivää Kesäaikana 30–60 pv	30 päivää Kesäaikana 30–60 pv
Ympäristönsuojelun lupien, ilmoitusten ja rekisteröityjen laitosten lukumäärä valvontaohjelmassa	69	65	65
Ympäristönsuojelun valvontaohjelman toteuma	23/40	32/40	32/40

Riskienhallinta

Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Henkilöstöriskit	Todennäköisyys: 1 Merkittävyys: 1 	Työmäärän seuraaminen, osaavan työvoiman saatavuus/pysyvyys, palkkatasa-arvon edistäminen. Korkeakoulu yhteistyö: harjoittelijoita ja opinnäytetöitä	Johtava rakennustarkastaja, Vastaava ympäristönsuojelun tarkastaja
Tietoturvariskit	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 2 	Huolellisuus, esilläpito, perehdyttäminen ja koulutukset	Johtava rakennustarkastaja, Vastaava ympäristönsuojelun tarkastaja
Vahinkoriskit (esim. rakennuksen sortuminen, pintavesien käsittely, ympäristövahinko)	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 2 	Valtakunnallisten ja alueellisten ohjekirjeiden oikea käsittely.	Johtava rakennustarkastaja, Vastaava ympäristönsuojelun tarkastaja

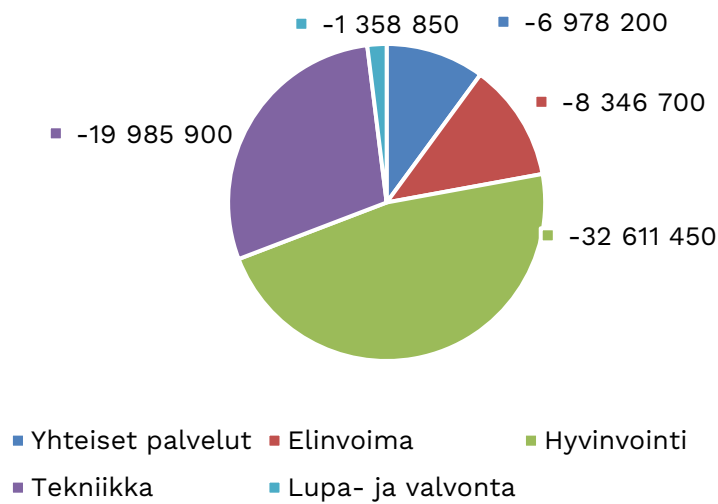

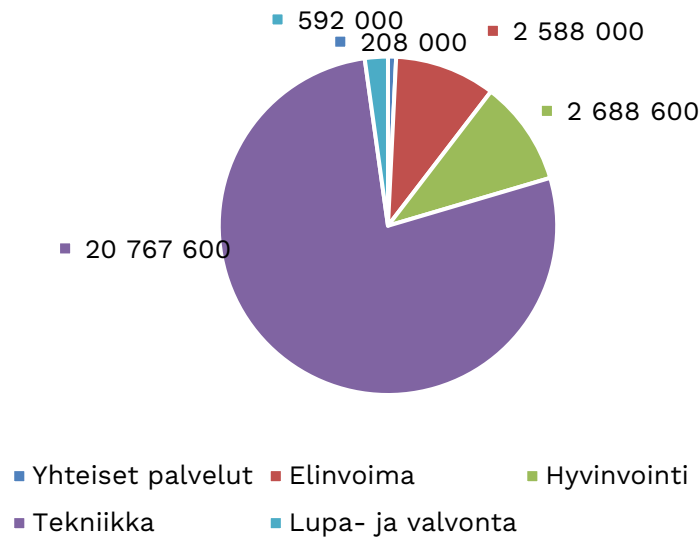
VUODEN 2024 MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETO

2024	Määrärahat (-)	Tuloarviot (+)	Netto
Käyttötalousosa			
Yhteiset palvelut	-6 978 200	208 000	-6 770 200
Elinvoima	-8 346 700	2 588 000	-5 758 700
Hyvinvointi	-32 611 450	2 688 600	-29 922 850
Tekniikka	-19 985 900	20 767 600	781 700
Lupa- ja valvonta	-1 358 850	592 000	-766 850

Menot toimialoittain TA 2024

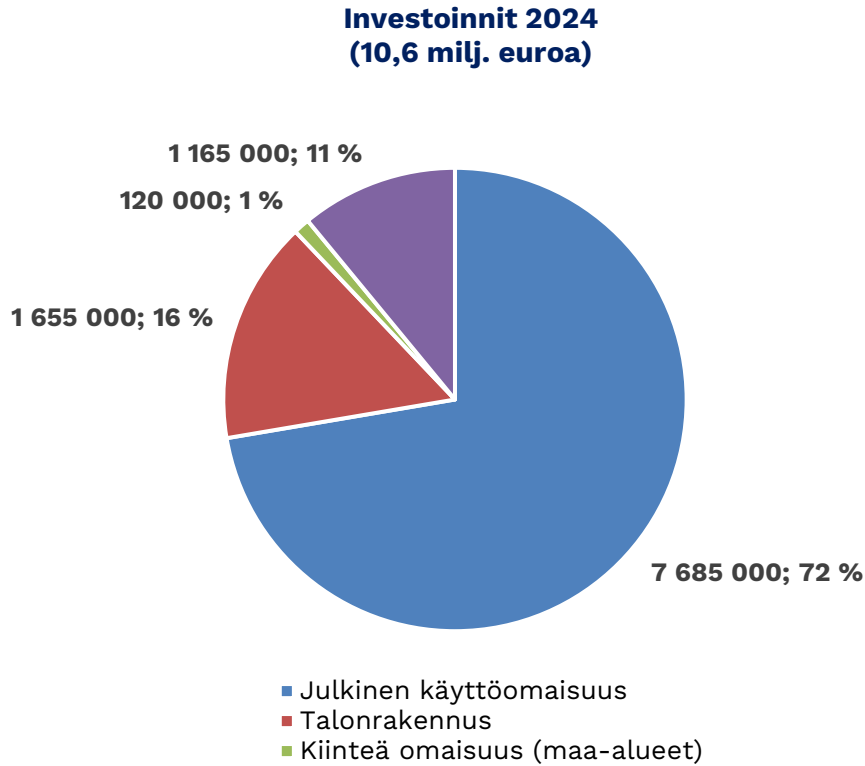

Tulot toimialoittain TA 2024

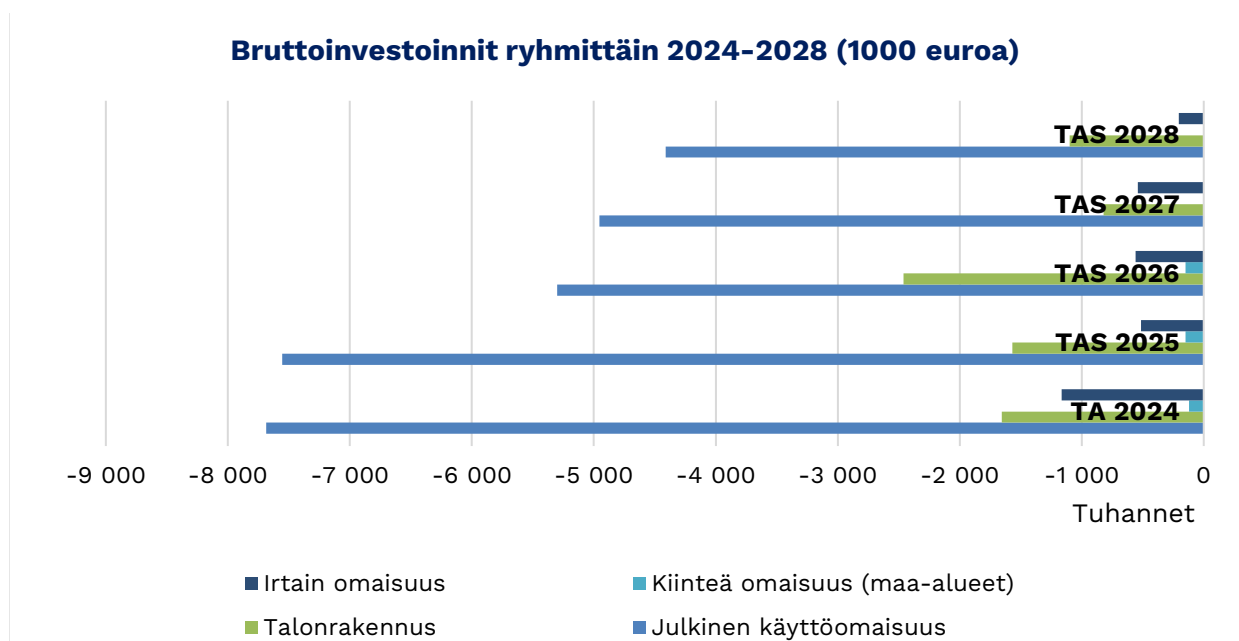

4. Investointiosa

Vuoden 2024 talousarvion investointien jakauma on esitetty alla olevassa kuvassa.

Taloussuunnittelukauden investointien jakauma on esitetty alla olevassa kuvassa.

Investoinnit toimialoitain

Investoinnit/irtain omaisuus

1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Tulot					
Menot	-1 285	-665	-710	-540	-205
Netto	-1 285	-665	-710	-540	-205

Toimialat/Kohteet	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
YHTEISET PALVELUT	-690	-320	-220	-150	-120
Tiedolla johtaminen/johdon työpöytä	-40				
Tiedolla johtamisen järjestelmät	-50	-40	-40		
Infran parantaminen	-100	-80	-40	-40	-40
Sähköisen asiointin kehittäminen	-25	-25	-30	-20	
On Premise palvelininfran muutos Cloud-malliin		-40			
Dynasty / Innofactor palvelutuotannon pilvetämiprojekti	-50				
Monikanavainen asiakaskokemus: verkko- ja mobiilipalvelut		-20	-10	-10	
Sähköinen arkistointi -integraatiot	-45	-45	-45	-45	-45
Teams kehittäminen	-30	-20			
Irtaimisto/järjestelmät			-35	-35	-35
Digitointi (laitteet digitointia varten, valmistelut)	-50	-50	-20		
Talousjärjestelmä	-150				
HR-järjestelmä	-150				
ELINVOIMA	-280	-230	-195	-45	-25
Tietotekniset hankinnat TE2024-uudistuksen vuoksi	-30	-30	-20		
Pohjakartta/ortokuvat, Street Smart-kuvaukset	-20	-25		-20	
Laittehankinnat mm. takymetri	-110	-25	-25	-25	-25
Maanhankinta	-120	-150	-150		
HYVINVOINTI	-270	-70	-235	-300	0
Kirkkis-koulun irtaimisto	-20	-20	-20		
Kailas-talon koulun irtaimisto					
Digione - ict-järjestelmä			-200	-300	
Lyseonmäen koulun liikuntavälineistö ja kuntosalilaitteet	-50				
Kirkkis-esiöpetus irtaimisto			-15		
Kailas-talon päiväkotin irtaimisto					
Kirjaston aikuisosaston uusinta	-200	-50			
TEKNIikka	-20	-20	-35	-20	-35
Tiehyölyä					
Ruokapalveluiden irtaimisto	-20	-20	-20	-20	-20
jouluvalot			-15		-15
LUPA- JA VALVONTA	-25	-25	-25	-25	-25
Sähköinen rakennusluvan uusiminen	-25	-25	-25	-25	-25

Investoinnit/julkinen käyttöomaisuus

1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Tulot					
Menot	-7 685	-7 555	-5 300	-4 955	-4 410
Netto	-7 685	-7 555	-5 300	-4 955	-4 410

Toimialat/Kohteet	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
KADUN RAKENNUKSET	-5 835	-4 575	-1 830	-1 385	-1 230
Liikenneväylät					
Metsäautotien perusparannus	-20	-20	-20	-20	-20
Katuvalaistus	-150	-150	-150	-100	-100
Ensi- ja uudelleen päällystyks	-400	-400	-400	-350	-350
Liikenneturvallisuus	-10	-10	-10	-20	-20
Siltojen kunnostus	-60	-60	-100	-50	-50
Routavaurioiden korjaus	-150	-150	-150	-150	-150
Kaupunkivalaistus	-40	-40	-40	-20	-20
Prisman kiertoliittymä	-2 500				
Kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittäminen		-1 000			
Kunnallistekniikan rakentaminen					
Kaivokadun saneeraus	-1 000	-700			
Pienkohteet: pakollinen(yksit.tontit), suunnitelmamittaukset	-100	-100	-100	-100	-100
Holmankatu (Mäkirinteentie-Laaksotie)	-20				
Sirkankatu	-20				
Mustikkahaan kati, kunnallistekniikka, puistosuunnittelu ja rak.	-1 000	-850			
Kunnallistekniikan saneeraus					
Kunnallistekniikka, korjausvelka	-350	-350	-350	-350	-350
Puistot ja liikunta-alueet					
Urheilupuiston kentän uusiminen ja valaistus			-400		
Leikkikenttien saneeraus			-45	-45	-45
Venelaitureiden saneeraus		-15		-15	-15
Ulkoilureitit / luontopolut	-15	-30	-15	-15	-10
Skeittipaikka ja Parkour		-200			
Valaistuksen toteutus AM-radalle + parkkipaikka		-500			
Liikennepuiston ja perhospuiston viimeistely			-50		
Urheilupuiston ja Kailas-talon tekonurmikentän pinnan uusiminen				-150	

Toimialat/Kohteet	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
VESILAITOS	-1 850	-2 980	-3 470	-3 570	-3 180
Veden hankinta ja jakelu					
Etäluettavat vesimittarit	-200	-200	-200		
Vedenottamoiden pienkorjaukset	-100	-50	-50	-50	-50
Vesilaitoksen automaatio	-50	-50	-50	-50	-50
Hakasuon vedenottamon saneeraus	-200	-500	-600		
Saarijärven kaivot ja raakavesilinjat	-300				
Opiston vedenkäsittelylaitoksen saneeraus	-100	-1 000			
Keskustan alavesisäiliö		-100	-1500	-1500	
Verkoston korjausvelka (3M€/v. ohjelman mukaan)				-1000	-2000
Pumppaamot, jätevesien keräily- ja siirtolaitteet					
Jätevesipumppaamoiden saneeraus		-400	-400	-400	-400
Pumppaamot		-100	-100		-100
Puhdistamon lietesilojen suunnittelu ja saneeraus	-100	-30	-20		-30
Linko				-20	
Vesi-, viemäri- ja hulevesiverkosto					
Vuosittaiset akuutit muutostyöt	-50	-50	-50	-50	-50
Verkostosaneeraukset (kohteet käyttösuunnitelmassa)	-750	-500	-500	-500	-500

Investoinnit/Tilakeskus

1 000 €	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Tulot					
Menot	-1 655	-1 570	-2 460	-820	-1 100
Netto	-1 655	-1 570	-2 460	-820	-1 100

Toimialat/Kohteet	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
TILAKESKUS	-1 655	-1 570	-2 460	-820	-1 100
Tilakeskuksen rakennukset					
Kaupungintalo; peruskorjauksen suunnittelu	-150				
Kaupungintalo; peruskorjaus		-600	-2 000		
Varhaiskasvatuksen rakennukset					
Kettukallion pk:n kuntoselvityksen mukaiset korjaukset	-250	-50			
Sinilähteen pk:n keinut, pöytäryhmä, kaadot, istutukset		-20			
Vierumäen pk:n pihakatso, liukumäki/kiipeilyteline, varaston edustan päällystys	-20				
Tommolan pk:n pihalle aidattu palloilualue	-10				
Elämäkaaritalon korjauksiin		-20			-150
Koulurakennukset					
Lyseonmäen koulu; korjauksia ja monitoimikenttä	-100		-100		-100
Vierumäen koulu; korjauksiin, mm. kermikatteen uusiminen		-100		-100	
Tommola-talo tiivistyskorjauksia	-100	-100			
Jyrängön koulun piha	-100				
Musiikkiopiston huoltomaalaus			-200		
Muut hyvinvointipalveluiden rakennukset					
Kirjasto; aikuisten osaston uusiminen	-100	-100			
Kirjasto; peruskorjaukseen liittyviä töitä	-100	-100			
Jäähalli sokkelikorjaus ja pukutilojen laajennus				-500	-700
Taidemuseo; remontin suunnittelu	-50	-20			
Taidemuseo; remontti	-200	-300			
Rantakylpylä; sisätilan remontti		-100			
Raviradan/Kippiksen wc-tilojen/pukuhuoneen suunnittelu ja rakentaminen	-150				
Saksalan seikkailukeskus ulkokalusteiden uusiminen	-20				
Saksalan saunan katon korjaus	-20				
Kirjaston lainausjärjestelmän uusinta (ICT investointi)	-15				
Uimahalli; terapia-altaan vesikaton rakenneviika	-60				
Kk:n liikuntahalli, vesikaton uusiminen					-150
Kk:n liikuntahalli, hallin lattiapinnoitteen uusiminen				-120	
Elinvoimapalveluiden rakennukset					
WPK-talo; peltikaton maalaus			-50		
WPK-talo; väliaikatarjoilutilat		-50			
Kesäteatterin katoksen muutokset	-10				
Lintutarha; rakennuksien korjauksiin	-100		-100	-100	
Spotin muutostyöt TE-uudistuksen vuoksi	-40	-10	-10		
Sosiaalihuollon rakennukset					
HTK-talo, ulkoseinäkorjauksia	-60				

5. Tuloslaskelmaosa

TALOUSARVION TULOSLASKELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024
Myyntituotot	13 932 477	9 996 500	10 316 000
Maksutuotot	8 602 400	1 942 000	1 780 800
Tuet ja avustukset	3 573 388	2 675 500	2 460 100
Muut toimintatuotot	15 754 109	10 029 200	10 701 300
TOIMINTATUOTOT	41 862 374	24 643 200	25 258 200
Valmistus omaan käyttöön	1 658 488	1 377 500	1 586 000
Henkilöstökulut	-59 921 401	-33 072 400	-33 315 400
Palvelujen ostot	-75 023 933	-19 318 300	-18 834 300
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-7 849 949	-5 081 900	-5 439 100
Avustukset	-4 537 014	-2 958 100	-2 872 000
Muut toimintakulut	-13 794 263	-8 599 900	-8 820 300
TOIMINTAKULUT	-161 126 558	-69 030 600	-69 281 100
TOIMINTAKATE	-117 605 696	-43 009 900	-42 436 900
Verotulot	76 371 279	40 300 000	41 300 000
Valtionosuudet	53 805 487	11 800 000	9 238 000
Korkotuotot	69 388	35 000	35 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 660 786	1 210 400	478 500
VUOSIKATE	9 910 285	10 300 500	8 579 600
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 996 922	-10 542 000	-9 271 600
Poistot ja arvonalentumiset	-8 996 922	-10 542 000	-9 271 600
TILIKAUDEN TULOS	913 362	-241 500	-692 000
Poistoeron muutos	-18 679 835	450 000	450 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	902 362	208 500	-242 000

Tuloslaskelma osoittaa, miten tulorahoitus kattaa kunnan palvelujen tuottamisesta aiheutuvat menot. Tulorahoituksen riittävyttä arvioidaan toiminta- ja vuosikatteen sekä tilikauden tuloksen avulla.

Toimintakate on toimintatulojen ja -menojen erotus. Se osoittaa, paljonko toimintamenoista jää katettavaksi verotuloilla, käyttötalouden valtionosuuksilla ja rahoitustuloilla.

Vuosikate ilmoittaa, paljonko talousarviovuoden tulorahoituksesta jää investointien ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Talouden tasapainoa arvioitaessa vuosikatteen riittävyttä tulisi verrata poistoihin ja nettoinvestointeihin. Vuoden 2024 talousarvion vuosikate kattaa suunnitelman mukaisista poistoista 93 %. Nettoinvestoinneista vuosikate kattaa n. 80,7 %.

Tilikauden tulos kertoo tilikauden tulojen ja menojen erotuksen. Vuoden 2024 talousarvion tulos on 242 000 euroa alijäämäinen. Tilikauden tulosta voidaan vielä käsitellä rahastojen/tai varausten muutoksilla eli niin sanotuilla tuloksen käsittelyerillä. Kailaan kouluun investointivarausten purusta syntyneitä poistoeroa tullaan kirjaamaan vuosittain n. 450 te mikä parantaa tilikauden yli-/alijäämää.

Tuloslaskelman viimeinen rivi osoittaa tilikauden yli-/alijäämän, joka vuonna 2024 on **242 000 euroa alijäämäinen**.

Verotulot

VERORAHOITUS			Muutos			
	TP 2022	TA 2023	TA 2024	2023/2024	TS 2025	TS 2026
Valtionosuudet	53 805 487	11 800 000	9 238 000	-2 562 000	11 738 000	11 938 000
Verotulot yhteensä	76 371 279	40 300 000	41 300 000	1 000 000	42 200 000	43 200 000
Kunnallisvero	64 909 043	30 500 000	29 900 000	-600 000	30 600 000	31 400 000
Yhteisövero	5 010 321	3 200 000	3 000 000	-200 000	3 100 000	3 300 000
Kiinteistövero	6 451 916	6 600 000	8 400 000	1 800 000	8 500 000	8 500 000
Yhteensä	130 176 766	52 100 000	50 538 000	-1 562 000	53 938 000	55 138 000

Talousarvion verotulokohta koostuu kunnan tuloverosta eli kunnallisverosta, yhteisöverosta sekä kiinteistöverosta.

Kaupungin talousarvio 2024 perustuu valtuuston hyväksymiin veronkorotuksiin vuodelle 2024. Vuoden 2024 kunnallisveroprosentti nousee 7,86 %:sta 8,2 %:iin ja kiinteistöveroa korotetaan kautta linjan.

Kunnallisvero

Kunnallisvero on arvioitu 29,9 milj. euroksi eli vuoden 2023 talousarviota 30,5 milj. euroa pienemmäksi, vaikka kunnallisveroa korotetaan. Vuoden 2023 verotuloissa on mukana vielä tammikuussa 2023 maksetut leikkaamattomat joulukuun 2022 verotilitykset, mikä johdosta vuodet eivät ole vertailukelpoisia keskenään.

Kunnallisveroarvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikkoon, päätettyihin veronkorotuksiin ja kaupungin oman tilanteen arviointiin, jossa on huomioitu hallituksen talousarvioesityksessä tekemät päätökset sekä tilastokeskuksen uusimmat väestöennusteet.

Kiinteistövero

Kiinteistöverolaskelmat vuodelle 2024 perustuvat korotettuihin kiinteistöveroasteisiin. Kiinteistöveroa arvioidaan kertyvän n. 8,4 milj. euroa.

Pääministeri Orpon hallituksen talousarvioesitykseen sisältyy maapohjan kiinteistöveroprosentin alarajan nosto 1,3 %:iin, mikä on otettu huomioon veroastetta määrättäessä.

Kiinteistöveroprosentit ovat:

Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,30
Vakituinen asuinrakennus	0,60
Muut asuinrakennukset	1,30
Voimalaitos	3,00
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00
Yleishyödyllinen yhteisö	0,60

Yhteisövero

Yhteisöveron on arvioitu olevan 3,0 milj. euroa. Arvio perustuu Kuntaliiton veroennustekehikkoon.

Valtionosuudet

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa siten, että kansalaiset voivat saada tietyn tasoiset peruspalvelut asuinpaikastaan riippumatta. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Rakenteellisesti valtionosuusjärjestelmä koostuu kahdesta osasta:

1. varsinaisesta valtionosuudesta, jolla myös tasataan kuntien kustannus- ja tarve-eroja ja
2. kuntien välisestä tulopohjan tasauksesta.

Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella. Järjestelmässä merkittävämpi rooli on kustannuserojen tasauksella, jonka kautta

valtion raha ohjataan järjestelmään. Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus puolestaan on kuntien välinen. Järjestelmää täydentää tilapäisissä taloudellisissa vaikeuksissa oleville kunnille myönnettävä harkinnanvarainen valtionosuuden korotus.

Valtionosuusrahoitus on yleiskatteellinen tuolerä, jota ei ole korvamerkitty tiettyjen palvelujen järjestämiseen, vaan rahoituksen saaja päättää itse valtionosuusrahoituksensa tarkoituksenmukaisimmasta käytöstä.

Vuonna 2024 kaupungin valtionosuuksien arvioidaan olevan 9,2 milj. euroa, jossa on laskua edellisvuoteen verrattuna 2,6 milj. euroa. Arvio perustuu Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön alustaviin laskelmiin. Valtionosuuteen vaikuttaa kunnalta hyvinvointialueelle siirtyvien palvelujen kustannukset perustuen vuosien 2021 ja 2022 tilinpäätöksiin sekä valtiovarainministeriön tekemiin erillisiin oikaisuihin ml. hyvinvointikuntayhtymän palkkaharmonisaation kustannukset. Vuonna 2025 valtionosuudet kasvavat TE24-uudistuksen myötä. Uudistus vastaavasti myös lisää kaupungin kustannuksia. TE24-uudistus on kaupungin kokonaistalouden näkökulmasta taloutta heikentävä muutos kuten oli myös alueuudistus.

Rahoitustulot ja -menot

Rahoitustulot ja -menot sisältävät mm. pitkäaikaisten lainojen korot, verotilitysten korot, antolainojen korot, viivästyskorot, osinkotulot sekä sijoitustuotot. Korkokulut ovat nousseet pääosin korkotason yleisen kehityksen vuoksi, mutta myös lainakannan kasvettua. Lainojen korkoja arvioidaan maksettavan v. 2024

yhteensä 2,4 milj. euroa. Rahoituserien netto on yhteensä 2,2 milj. euroa, josta energiasijoitusten nettotuotoksi on arvioitu 2,5 milj. euroa. Muita osinkotuottoja on arvioitu saatavan 0,3 milj. euroa. Sisäinen korvaus vesilaitoksen peruspääomasta on yhteensä 0,6 milj. euroa.

Energiasijoitukset

Heinolan kaupunki myi sähköyhtiönsä Heinolan Energia Oy vuonna 1999. Kauppahinta 51,634 M€ (307 Mmk) on sijoitettu syyskuussa 1999 kaupunginvaltuuston hyväksymiä periaatteita noudattaen pitkällä tähtäyksellä. Tämän vakuudeksi perustettiin pääomaan kuuluva rahasto (Heinolan energiarahasto), johon siirrettiin vuoden 1999 ylijäämäisestä tuloksesta siirtokelpoiset varat. Rahaston sijoitustoiminnan tavoitteena on turvata pääoman reaaliarvon säilyminen sekä tuottaa kaupungille pääomatuloja.

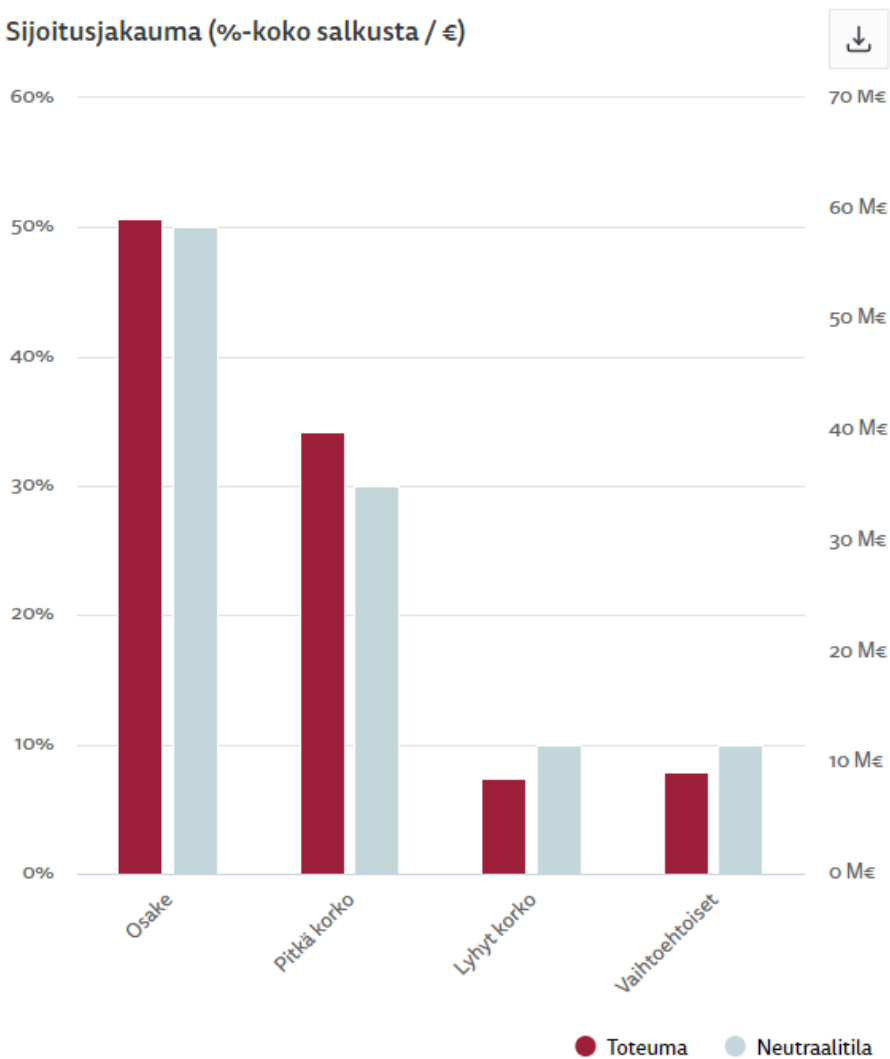
Sijoitusten tuottotavoitteeksi on asetettu viisi prosenttia ja sijoittamisen aikahorisontti on hyvin pitkä. Energiarahaston sijoituksia on hoidannut kolme kilpailutettua salkunhoitajaa, joista kaksi on syksyllä 2022 yhdistynyt. Tämän myötä sijoitusomaisuus on nyt kahden salkunhoitajan hoidettavana. Sijoitustuottoja on kotiutettu vuosina 2001–2008 yhteensä 21,9 M€. Pääoman kotiutuksia voidaan tulevaisuudessa käyttää investointeihin, lainojen lyhennyksiin tai elinkeinojen kehittämiseen valtuuston erikseen päättämällä tavalla. Tuotot käsitellään kirjanpitolain mukaisesti tuloslaskelmassa ja kotiutukset rahoituslaskelmassa. Vuodesta 2025 alkaen on taloussuunnitelmassa varauduttu pääoman kotiuttamiseen 1,0 milj. euroa vuodessa.

Tuottokehitys

Sijoitusjakauma (%-koko salkusta / €)

Poistot

Käyttöomaisuuden ja muiden pitkävaikutteisien menojen poistojen sekä arvonalentumisten on arvioitu olevan yhteensä n. 9,3 milj. euroa (v.2023 n. 10,5 milj. euroa). Poistoarvio perustuu olettamukseen, että vuoden 2023 investoinnit toteutuvat ennusteen mukaisesti.

Lisäksi vuoden 2024 investointien on ennustettu valmistuvan viimeistään kolmannella kvartaalilla.

Poistot on laskettu valtuuston hyväksymien poistoperusteiden mukaisesti. Uusi poistosuunnitelma hyväksyttiin keväällä 2023 mikä vaikuttaa investointien poistoihin 1.1.2024 alkaen.

Tuloslaskelma suunnitelmavuosiin

Vuoden 2024 talousarvioesitys on alijäämäinen, samoin kuin suunnitelmavuodet 2025-2026.

Vuosikate kattaa vuonna 2024 poistoista 93%:ia ja on n. 483 euroa asukasta kohden.

TALOUSARVION TULOSLASKELMA	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Myyntituotot	13 932 477	9 996 500	10 316 000	10 804 100	11 015 700
Maksutuotot	8 602 400	1 942 000	1 780 800	1 844 800	1 846 800
Tuet ja avustukset	3 573 388	2 675 500	2 460 100	1 906 100	1 899 900
Muut toimintatuotot	15 754 109	10 029 200	10 701 300	10 929 300	11 144 500
TOIMINTATUOTOT	41 862 374	24 643 200	25 258 200	25 484 300	25 906 900
Valmistus omaan käyttöön	1 658 488	1 377 500	1 586 000	1 586 200	1 586 200
Henkilöstökulut	-59 921 401	-33 072 400	-33 315 400	-34 167 200	-35 083 900
Palvelujen ostot	-75 023 933	-19 318 300	-18 834 300	-21 091 700	-21 005 000
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-7 849 949	-5 081 900	-5 439 100	-5 425 700	-5 529 300
Avustukset	-4 537 014	-2 958 100	-2 872 000	-2 874 500	-2 855 800
Muut toimintakulut	-13 794 263	-8 599 900	-8 820 300	-9 035 300	-9 520 400
TOIMINTAKULUT	-161 126 558	-69 030 600	-69 281 100	-72 594 400	-73 994 400
TOIMINTAKATE	-117 605 696	-43 009 900	-42 436 900	-45 523 900	-46 501 300
Verotulot	76 371 279	40 300 000	41 300 000	42 200 000	43 200 000
Valtionosuudet	53 805 487	11 800 000	9 238 000	11 738 000	11 938 000
Rahoitustuotot ja -kulut	-2 660 786	1 210 400	478 500	-16 700	-254 000
VUOSIKATE	9 910 285	10 300 500	8 579 600	8 397 400	8 382 700
Suunnitelman mukaiset poistot	-8 996 922	-10 542 000	-9 271 600	-9 248 100	-8 973 300
TILIKAUDEN TULOS	913 362	-241 500	-692 000	-850 700	-590 600
Poistoeron muutos	-18 679 835	450 000	450 000	450 000	450 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	902 362	208 500	-242 000	-400 700	-140 600

Taseyksiköiden vaikutus kaupungin tulokseen

	Heinolan kaupunki	Tilakeskus	Vesihuoltolaitos	Yhteensä	Sisäiset erät	Yhteensä
TOIMINTATUOTOT						
MYYNTITUOTOT	5 821	65	4 430	10 316	-3 920	6 396
MAKSUTUOTOT	1 781	0	0	1 781	0	1 781
TUET JA AVUSTUKSET	2 460	0	0	2 460	0	2 460
MUUT TOIMINTATUOTOT	2 367	8 104	230	10 701	-7 964	2 737
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	12 429	8 169	4 660	25 258	-11 884	13 374
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN YHTEENSÄ	961	70	555	1 586	0	1 586
TOIMINTAKULUT						
HENKILÖSTÖKULUT	-31 278	-1 240	-797	-33 315	0	-33 315
PALVELUJEN OSTOT	-14 929	-3 010	-896	-18 834	4 548	-14 287
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 802	-1 800	-837	-5 439	177	-5 262
AVUSTUKSET	-2 872	0	0	-2 872	0	-2 872
MUUT TOIMINTAKULUT	-8 141	-578	-102	-8 820	7 159	-1 661
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	-60 022	-6 628	-2 632	-69 281	11 884	-57 397
TOIMINTAKATE	-46 632	1 611	2 584	-42 437	0	-42 437
VEROTULOT	41 300	0	0	41 300	0	41 300
VALTIONOSUUDET	9 238	0	0	9 238	0	9 238
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	1 655	0	-1 177	479	0	479
VUOSIKATE	5 561	1 611	1 407	8 580	0	8 580
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-4 187	-2 828	-2 257	-9 272	0	-9 272
TILIKAUDEN TULOS	1 375	-1 217	-850	-692	0	-692
POISTOERON MUUTOS	0	450	0	450	0	450
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 375	-767	-850	-242	0	-242

6. Rahoitusosa

Rahoituslaskelmalla osoitetaan kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja sen investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on rahoituskellisesti katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Talousarvion rahoitusosaan siirretään tuloslaskelmasta vuosikate ja investointiosasta

investointien määrä ja niiden rahoitusosuudet. Kaupungin rahoituslaskelmaan sisältyy taaseyksiköiden (tilakeskus ja vesihuoltolaitos) rahoitustarpeet.

Valtuustoon nähden sitovat tasot:

- Antolainat
- Lainan otto ja lyhennykset

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	Toimiala 2024	Ero%	TS 2025	TS 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA						
VUOSIKATE	9 057 667	10 300 500	8 579 600	-16,7	8 397 400	8 382 700
TULORAHOITUKSEN KORJAUS- ERÄT	-1 117 176	-500 000	-490 000	-2,0	-490 000	-490 000
	7 940 490	9 800 500	8 089 600	-17,5	7 907 400	7 892 700
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA						
INVESTOINTIMENOT	-25 399 233	-16 141 000	-10 625 000	-34,2	-9 790 000	-8 470 000
RAHOITUSOSUUDET INVE- TOINTIMENOIHIN	1 713 092					
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖ- DYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	8 866 741	5 300 000	490 000	-90,8	490 000	490 000
	-14 819 401	-10 841 000	-10 135 000	-6,5	-9 300 000	-7 980 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RA- HAVIRTA	-6 878 910	-1 040 500	-2 045 400	96,6	-1 392 600	-87 300
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA						
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET						
ANTOLAINASAAMISTEN LISÄYS	0	-200 000	-200 000	-200,0	-200 000	-200 000
ANTOLAINASAAMISTEN VÄ- HENNYS	44 643	44 600	45 000	0,9	45 000	45 000
	0	-155 400	-155 000	-163,4	-155 000	-155 000
LAINAKANNAN MUUTOKSET						
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LI- SÄYS	20 000 000	15 000 000	17 000 000	13,3	17 000 000	16 000 000
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS	-13 303 000	-13 942 900	-13 407 000	-3,8	-16 107 000	-16 307 000
LYHYTAIKAISTEN LAINOJEN MUUTOS	3 029 707	0	-1 000 000		0	0
	0	1 057 100	2 593 000	145,3	893 000	-307 000
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUU- TOKSET						
	3 707 358	-232 500	0	-100,0	1 000 000	1 000 000
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	13 478 708	669 200	2 438 000	92,1	1 738 000	538 000
RAHAVAROJEN MUUTOS	6 599 798	-371 300	392 600	71,7	345 400	450 700

Antolainauksen muutokset

Antolainasaamisten vähennykset sisältävät myönnettyjen antolainojen lyhennykset.

Antolainojen lisäyksissä on talousarviossa varattu 0,2 milj. euroa väliaikaisrahoitusten myöntämiseen.

Lainakannan muutokset

Vuonna 2024 tulorahoituksella pystytään kattamaan investoinneista n. 80,7 %:a. Tämä tarkoittaa sitä, että osa investoinneista joudutaan kattamaan vieraalla pääomalla. Vierasta pääomaa tarvitaan vuosittain lisäksi nykyisten lainojen lyhennyksiin.

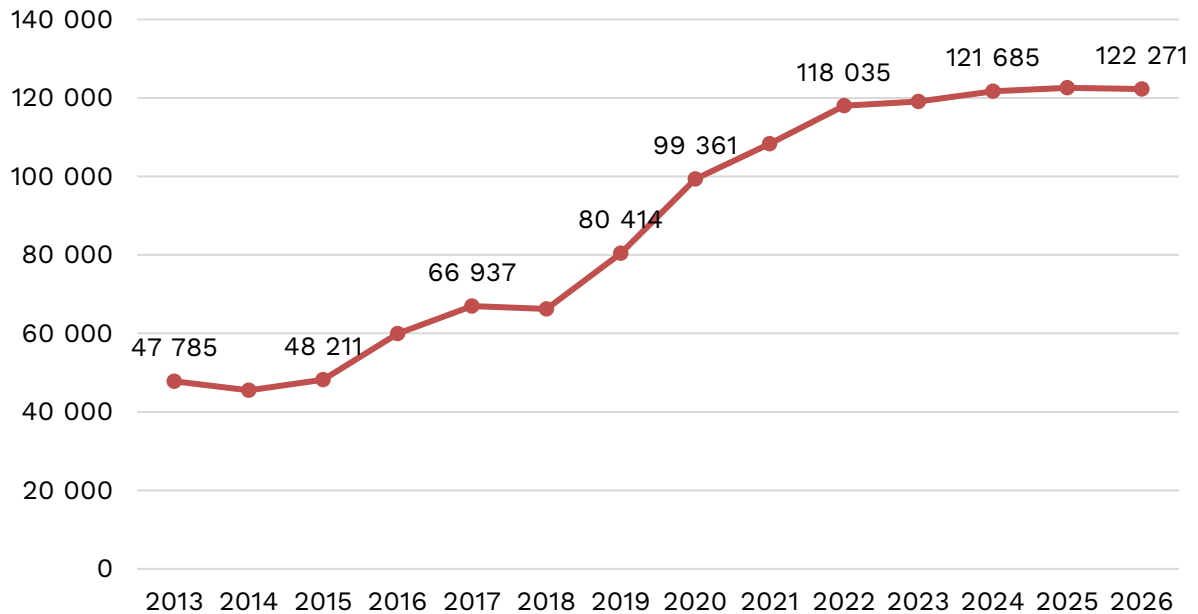
Vuonna 2024 lainoja lyhennetään 13,4 milj. euroa ja pitkäaikaista lainaa nostetaan 17,0 milj.

euroa. Asukaskohtaisen lainamäärän vuoden 2024 lopussa arvioidaan olevan n. 6 848 euroa.

Lainakannan arvioidaan olevan n. 122,3 milj. euroa vuoden 2026 lopussa, joka on noin 7 021 euroa asukasta kohden. Lainakanta kasvaa investointien myötä hieman, mutta kasvun arvioidaan taittuvan vuonna 2026.

Vuodesta 2025 alkaen on rahoituslaskelman muut maksuvalmiuden muutokset erään budjetoitu sijoitussalkun pääoman kotiuttamista 1 milj. euroa vuodessa.

Lainakanta

7. Kaupunkikonserni, konserniyhteisöille asetettavat tavoitteet

Heinolan vuokra-asunnot Oy

Toiminta-ajatus ja tehtävä: Heinolan vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on tarjota kohtuuhintaisia asuntoja kaupungin asukkaille sekä toteuttaa kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita.

Konserniyhtiö Heinolan Vuokra-asunnoille asetettavat tavoitteet

Tavoite/Kohde	Vuositavoite ja toimenpide 2024	Tavoitetaso ja onnistumisen mittari
Yhteisöllisyys ja asiakastyytyväisyys	<ul style="list-style-type: none"> - Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksien lisääminen - Asukastoiminnan aktivoiminen - Tyytyväiset asukkaat 	<ul style="list-style-type: none"> - Vähintään 7 asukastoimikuntaa/yhteishenkilöä toiminnassa vuoden 2024 lopussa - Vuodesta 2023 parantunut tulos asiakastyytyväisyystutkimuksen kysymyksessä: "Asukkaat voivat vaikuttaa omaan asumiseensa" - Asukastyytyväisyyskyselyn keskiarvo vähintään 79/100
Kestävä talous	<ul style="list-style-type: none"> - Asuntojen kysynnän pysyminen hyvänä - Asuntojen käyttöasteen pysyminen hyvänä - Onnistunut budjetointi ja aktiivinen seuranta/rea-gointi - Kiinteistöhuollon ja siivouksen kilpailutus vuonna 2024 	<ul style="list-style-type: none"> - Asuntohakemuksia yli 500 kappaletta vuoden 2024 aikana - Asuntojen käyttöaste vähintään 95 % - Hoitokulujen pysyminen budjetissa - Vähintään 50% kiinteistöhuolto- ja siivoussopimuksista kilpailutettu
Kiinteistöjen kunnossapito	<ul style="list-style-type: none"> - Tietoisuuden lisääminen kiinteistöjen kunnosta: - Omatoimisten kuntoarvioiden tekeminen kiinteistöihin - Määräaikaistarkastusten tekeminen asuntoihin 	<ul style="list-style-type: none"> - Vähintään kuuden kohteen omatoimisen kuntoarvion tekeminen vuonna 2024 - Vähintään sadan asunnon määräaikaistarkastus vuonna 2024
Vastuullisuus	<ul style="list-style-type: none"> - Kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen - Öljyn käytön vähentäminen kiinteistön lämmönlähteenä 	<ul style="list-style-type: none"> - Kaukolämpökohteiden normeeratun lämmitysenergiankulutuksen väheneminen vuodesta 2023 koko kiinteistökannan tasolla. - Vähintään kahden kiinteistön lämmitystavan muuttaminen pois öljylämmityksestä vuonna 2024.

8. Vesilaitoksen ja tilakeskuksen erillislaskelmat

Vesihuoltolaitos

Tuloslaskelma, sitova tilikauden yli-/alijäämä

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
LIIKEVAIHTO	3 898 729	4 511 000	4 660 200	5 281 700	5 523 200
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	554 648	301 500	555 000	555 000	555 000
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	1 645	0	0	0	0
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	2 131	0	0	0	0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-1 857 902	-1 651 600	-1 732 600	-1 775 800	-1 820 100
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-880 733	-643 700	-837 100	-858 000	-879 400
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-880 733	-643 700	-837 100	-858 000	-879 400
PALVELUJEN OSTOT	-977 169	-1 007 900	-895 500	-917 800	-940 700
HENKILÖSTÖKULUT	-736 218	-813 700	-797 200	-820 100	-829 300
PALKAT JA PALKKIOT	-569 215	-568 500	-560 400	-579 600	-587 400
HENKILÖSIVUKULUT	-167 003	-245 200	-236 800	-240 500	-241 900
ELÄKEKULUT	-145 423	-224 700	-222 400	-225 700	-226 900
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-21 579	-20 500	-14 400	-14 800	-15 000
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 898 159	-1 986 000	-2 256 800	-2 027 300	-2 099 400
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-1 898 159	-1 986 000	-2 256 800	-2 027 300	-2 099 400
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-149 368	-97 500	-101 700	-168 400	-169 800
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	-184 493	263 700	326 900	1 045 100	1 159 600
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-645 420	-636 200	-1 176 600	-1 247 400	-1 157 700
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	-829 913	-372 500	-849 700	-202 300	1 900
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	-829 913	-372 500	-849 700	-202 300	1 900

Rahoituslaskelma

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-110 019	263 700	326 900	1 045 100	1 159 600
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	1 851 709	1 986 000	2 256 800	2 027 300	2 099 400
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-544 396	-636 200	-1 176 600	-1 247 400	-1 157 700
	1 197 293	1 613 500	1 407 100	1 825 000	2 101 300
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-4 003 447	-2 820 000	-1 850 000	-2 980 000	-3 470 000
	-4 003 447	-2 820 000	-1 850 000	-2 980 000	-3 470 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-2 806 154	-1 206 500	-442 900	-1 155 000	-1 368 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
LAINAKANNAN MUUTOKSET					
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN LISÄYS MUILTA	0	0	17 000 000	0	0
PITKÄAIKAISTEN LAINOJEN VÄHENNYS MUILTA	0	0	0	-1 700 000	-1 700 000
	0	0	17 000 000	-1 700 000	-1 700 000
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
SAAMISTEN MUUTOS KUNNALT	2 806 154	1 206 500	-16 557 100	2 855 000	3 068 700
	0	0	-16 557 100	2 855 000	3 068 700
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	2 806 154	1 206 500	442 900	1 155 000	1 368 700
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	0	0	0

Vesilaitos	TP 2022	TA 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
Investoinnit	1000e				
MENOT	-1 129	-2 220 000	-1 850 000	-2 980 000	-3 470 000

NETTO

-1 129

-2 220 000

-1 850 000

-2 980 000

-3 470 000

Riskienhallinta

Riskiluokka	Tunnistettu riski	Riskiarvo	Hallintakeino	Vastuu
Toiminnallinen riski	Henkilöstöriskit (henkilöstön vaihtuma ja rekrytoinnin onnistumisen epävarmuus)	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Oppisopimuskoulutuksen käynnistys ja seudullinen yhteistyö	Rakennuspäällikkö
Taloudellinen riski	Talouden tasapainottaminen asiakasmäärän laskiessa	Todennäköisyys: 2 Merkittävyys: 1 ■	Maksujen korotus vastaamaan kasvavia käyttöku- luja ja investointien vaatimalle tasolle.	Rakennuspäällikkö
Vahinkoriski	Äkillinen toimintahäiriö vesihuollossa (sähkön- tai vedenjakelun häiriö, muu toimitushäiriö tms.)	Todennäköisyys: 3 Merkittävyys: 1 ■	Huoltovarmuusinvestointien toteutus	Rakennuspäällikkö

Tilakeskus

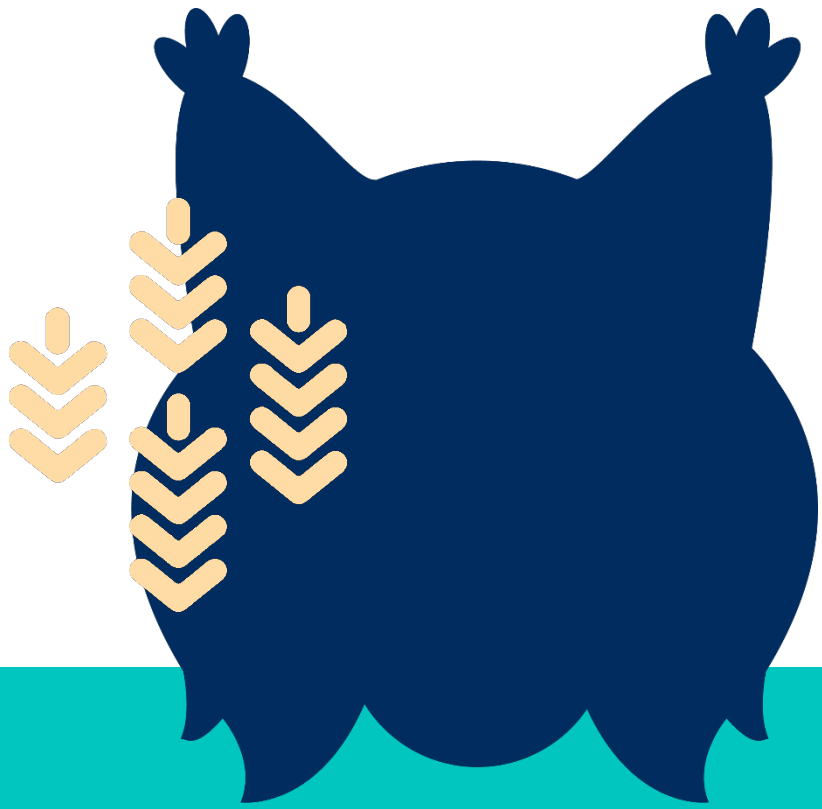
Tuloslaskelma, sitova tilikauden yli-/alijäämä

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
LIIKEVAIHTO	11 199 414	7 531 100	8 169 300	8 298 600	8 478 800
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	195 052	96 000	70 000	70 000	70 000
LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT	1 251	0	0	0	0
MUUT TUET JA AVUSTUKSET	446	0	0	0	0
MATERIAALIT JA PALVELUT	-3 665 506	-4 007 000	-4 809 800	-4 514 000	-4 514 100
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-2 126 692	-1 685 500	-1 799 600	-1 799 600	-1 799 600
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-2 126 692	-1 685 500	-1 799 600	-1 799 600	-1 799 600
PALVELUJEN OSTOT	-1 538 814	-2 321 500	-3 010 200	-2 714 400	-2 714 500
HENKILÖSTÖKULUT	-1 361 386	-1 170 600	-1 240 200	-1 267 200	-1 303 500
PALKAT JA PALKKIOT	-989 371	-971 400	-1 040 400	-1 063 100	-1 093 600
HENKILÖSIVUKULUT	-372 016	-199 200	-199 800	-204 100	-209 900
ELÄKEKULUT	-334 075	-163 600	-173 200	-176 900	-182 000
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-37 941	-35 600	-26 600	-27 200	-27 900
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-2 895 525	-4 132 000	-2 828 300	-2 907 700	-2 974 700
SUUNNITELMAN MUKAISET	-2 895 525	-4 132 000	-2 828 300	-2 907 700	-2 974 700
POISTO					
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-2 059 886	-658 000	-578 000	-578 000	-578 000
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHT.	1 413 861	-2 340 500	-1 217 000	-898 300	-821 500
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-199	0	0	0	0
YLIJÄÄMÄ(ALIJÄ)ENN.SATUNN.ERIÄ YHT.	1 413 662	-2 340 500	-1 217 000	-898 300	-821 500
POISTOERON LISÄYS(-)TAI VÄH(+)	0	0	450 000	450 000	450 000
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	1 413 662	-2 340 500	-767 000	-448 300	-371 500

Rahoituslaskelma

	TP 2022	TA+MUUT. 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINNAN RAHAVIRTA					
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 409 120	-2 340 500	-1 217 000	-898 300	-821 500
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	2 895 525	4 132 000	2 828 300	2 907 700	2 974 700
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT	-199	0	0	0	0
	4 304 446	1 791 500	1 611 300	2 009 400	2 153 200
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA					
INVESTOINTIMENOT	-14 429 455	-2 293 000	-1 655 000	-1 570 000	-2 460 000
PYSYVIEN VASTAAVIEN HYÖDYKKEIDEN LUOVUTUSTULOT	7 680 568	4 800 000	0	0	0
	-5 410 795	2 507 000	-1 655 000	-1 570 000	-2 460 000
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-1 106 350	4 298 500	-43 700	439 400	-306 800
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA					
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET					
SAAMISTEN MUUTOS KUNNALLTA	1 106 350	-4 298 500	43 700	-439 400	306 800
	0	0	43 700	-439 400	306 800
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	0	0	43 700	-439 400	306 800
RAHAVAROJEN MUUTOS	0	0	0	0	0

Heinola